

Život Cirkvi

Ročník 18

46/2011

**Bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského
oslavuje 75. výročie svojho vzniku**

Kňaz, prorok a kráľ

Po trojapohodinovom lete medzi Bratislavou a Tel Avivom sme so skupinou pútnikov pristáli do úplne iného sveta. Odvolávajú sa na Charlesa Péguyho, že každý, kto ozaj verí v Eucharistiu, má v istom zmysle v sebe čosi židovskej krvi, sme sa tu cítili ako v duchovnej pravlasti.

Na záver dňa, prežitého v ponorení sa do biblických udalostí, som si na recepcii hotela každý večer prebehol prehľad udalostí zo Slovenska a monitoring tlače. Zdali sa to dva priepastne rozdielne svety! Cieľom púte s tematickým názvom „spoznať Ježiša v každodennosti“ však bolo práve preklenúť túto priehradu. Z priebežných rozhovorov s pútnikmi vyplynulo niekoľko záverov, nad ktorými stojí za to sa zamyslieť.

Predovšetkým je to skúsenosť všeobecného nepochopenia a nedocenenia krstu. Ten sa udeľuje obyčajne deťom a tak aj zostáva v povedomí ako minulé udalosť z ktorej sme už dávno vyrástli. Veriacim chýba zakúšanie, že aj v dospelosti každý ich krok od skorého rána do neskorého večera, spánok nevynímajúc, má vďaka krstu úplne novú hodnotu. Je súčasťou života Najsvätejšej Trojice, ktorá od krstu žije aj cez neho a v ňom. Katechézy a najmä kázne zachádzajú neraz do najpodrobnejších detailov kresťanského života. No ukazovať ľuďom, ako môžu denne žiť svoj krst a zo svojho krstu, sa takmer zabúda. Zbožnosť, ako ju prežívala väčšina úctyhodných svätcov sa v každodennom živote veriacich nedá takmer vôbec praktizovať. František Saleský dokonca taktne naznačil, že výnimočných svätcov máme skôr obdivovať, než nasledovať. „Nábožnosť bohatého je iná ako chudobného, učeneho a umelca iná, ako remeselníka alebo robotníka, nábožnosť manželky a matky iná ako slobodnej či vdovy“, hovorí tento učiteľ Cirkvi a dodáva: „Myslíš, drahá Filotea, že by bolo správne, aby biskup žil ako pustovník alebo že by sa remeselník by mal toľko modliť v kostole ako rehoľníci v kláštorech? Nebola by taká nábožnosť smiešna, pomýlená, ba odporná?“ My mu môžeme odpovedať protiotázkou: nevyznieva nábožnosť mnohých úprimne veriacich ako smiešna, pomýlená ba odporná práve preto, že kopírujú vzory z úplne iných prostredí a nie sú vedení k tomu, ako žiť svoj krst v prostredí svojho zamestnania, rodiny a povolania?

Na čo sa zabúda ešte viac, je pomazanie svätou krizmou, ktoré sa udeľuje hneď po úkone krstu. Keď sme o ňom hovorili pri obnovovaní krstných sľubov na brehu Jordánu, mnohí priznali, že to počujú prvý krát.

O kňazskom úrade pokrstených *Lumen gentium* hovorí: „Keďže laici sú zasvätení Kristovi a pomazaní Duchom Svätým, sú obdivuhodne povolani a uspôsobení, aby sa v nich rodilo čoraz

hojnejšie ovocie Ducha. Lebo všetky ich skutky, modlitby a apoštolské podujatia, manželský a rodinný život, každodenná práca, duševné i telesné zotavenie, ak sa konajú v Duchu, ba aj životné ťažkosti, ak sa trpezlivo znášajú, stávajú sa duchovnými obetami, príjemnými Bohu“. Je to tak jednoduché a pritom tak ťažké naučiť veriaceho, aby si napríklad pri vstupe na pracovisko či pri návrate domov v duchu povedal: „Bože, obetujem ti všetku prácu seba a ľudí s ktorými budem, chcem budovať a posväcovať tento svet...!“ Týchto pár sekúnd robí z ďalších hodín jeho života vznešenú kňazskú službu a posväcuje svet. Žiť krstné kňazstvo znamená byť plne zaujatý pozemským životom a zároveň ho neustále posväcovať a tým posväcovať aj seba. Takáto nábožnosť je každému prístupná, je obohacujúca a celkom isto aj pre všetkých sympatická.

S krstným kňazstvom súvisí aj kráľovský úrad. Ten neznamená sedieť na tróne, ale starať sa o život a bezpečnosť krajiny. Mať účasť na Kristovom kráľovskom úrade - dnes je výstižnejšie hovoriť o pastierskom -, zahŕňa všetky starosti o pozemský život. Rozvoj a udržiavanie súčasnej civilizácie, úsilie o spravodlivosť a všeobecné dobro, stavanie domu či splácanie hypotéky aby mala kde bývať a čo je vlastná rodina, starosť o výchovu detí..., to všetko je vďaka krstnému pomazaniu tiež posväcujúca činnosť.

Prorocké poslanie je medzi zabúdanými najzabúdanejšie. Veriaci sú väčšinou presvedčení, že súvisí s mimoriadnym darom predpovedať budúcnosť. Nevedia, že byť „jasnovidcom“ znamená jasne vidieť prítomnosť, poznať zákonitosti bežného i duchovného života a pomáhať ľuďom otvárať oči. Proroci vždy používajú podmieňovací tvar: „ak sa neobrátite...“. Ten možno použiť aj na mnohé situácie bežného života: „Ak si kvôli stavbe domu nenájdete čas na deti, pre ktoré ho budete, aj tak vám z neho utečú, lebo budú mať dom, ale im bude chýbať domov.“ ... „Ak nemáš desať minút času povedať dieťaťu rozprávku, kým je malé, o pár rokov prebdiš celú noc v strachu kde je.“ ... „Hovorí sa, že starobinec je pomsta za jasle, eutanázia za potrat“... „Spoločnosť, kde si človek prisvojuje miesto, ktoré patrí Bohu, sa vždy zmenila na krutovládu“... Je množstvo podobných, neraz duchaplných myšlienok, ktoré môžu ľuďom pomôcť otvoriť oči.

Keď človek v atmosfére biblických udalostí číta správy z bežného života na Slovensku či vo svete, zdá sa, že sa nič podstatné nezmení, kým veriaci nebudú vedení aby objavili ako žiť svoj krst a krstné kráľovské, prorocké a kňazské poslanie.

RV, komentár Mons. Mariána Gavendu

Benedikt XVI.: Prijmite pozvanie k bdelosti, ku ktorej pozýva Písmo

Vatikán, 13. novembra (TK KBS) – Svätý Otec aj predposlednú nedeľu liturgického roku predniesol tradičný príhovor pred samotnou poludňajšou modlitbou Anjel Pána. Mnohým pútnikom z celého sveta, zhromaždeným na Námestí sv. Petra, adresoval slová:

„Drahí bratia a sestry!

Božie slovo dnešnej nedele – predposlednej v liturgickom roku – nás upozorňuje na pomínutelnosť pozemského života a pozýva nás, aby sme ho preživali ako púť s očami upretými na cieľ, na Boha, ktorý nás stvoril pre seba (porov. sv. Augustín, Vyznania 1,1) a je našim konečným osudom a zmyslom nášho života. Nevyhnutným krokom k dosiahnutiu tejto konečnej reality je smrť, po ktorej nasleduje posledný súd. Svätý Pavol pripomína, «že Pánov deň príde ako zlodej v noci» (1 Sol 5,2), teda bez predchádzajúceho upozornenia. Vedomie druhého slávneho príchodu Pána Ježiša nás nabáda, aby sme žili v bdelosti a očakávaní jeho druhého príchodu so stálou spomienkou na jeho prvý príchod.

V známom podobenstve o talentoch – o ktorej hovorí evanjelista Matúš (porov. 25, 14-30) – hovorí Ježiš o troch sluchoch, ktorým pán domu, predtým než odišiel na dlhú cestu, zveril svoj vlastný majetok. Dvaja z nich si počínajú dobre, pretože dvojnásobne zúročia to, čo im bolo zverené. Tretí však zakope denár, ktorý mu bol zverený do zeme. Keď sa pán domu vrátil, žiadal od svojich sluhov vyúčtovanie z toho, čo im zveril. Zatiaľ čo pri prvých dvoch prejavuje svoju spokojnosť, pri tom treťom ostáva sklamaný. Tento sluha, ktorý ukryl talent bez toho, aby ho zhodnotil, sa v skutočnosti prepočítal. Správal sa, akoby sa jeho pán už nikdy viac nemal vrátiť, akoby už nemal prísť deň, v ktorý sa od neho bude žiadať zodpovednosť. Týmto podobenstvom chce Ježiš naučiť svojich učeníkov, aby dobre využili svoje talenty. Boh povoláva k životu každého človeka, dáva mu talen-

ty a zveruje mu poslanie, ktoré má naplniť. Bolo by nerozumné myslieť si, že tieto dary sú niečo nevyhnutné; rovnako ako zrieknuť sa ich využitia by bolo rezignáciou vlastnej existencie. Komentujúc toto podobenstvo si sv. Gregor Veľký všima, že nikomu nechýba Pánov dar lásky a milosrdenstva. Píše: «Preto je nevyhnutné, bratia moji, aby ste každú službu vložili pod ochranu milosrdnej lásky, vo všetkom čo budete musieť konať» (Omelie sui Vangeli 9,6). Potom čo upresnil, že skutočná milosrdná láska spočíva tak v láske k priateľom ako aj nepriateľom, dodáva: «ak niekomu chýba táto čnosť, stratí všetko dobro čo má, bude mu zobraňovaný aj ten talent, ktorý dostal a vyhodí ho von do

tmy» (ibid).

Drahí bratia, prijmime pozvanie k bdelosti, ku ktorej nás niekoľkokrát pozýva Písmo! Ona je postojom toho, kto vie, že Pán sa vráti a bude chcieť v nás vidieť ovocie svojej lásky. Milosrdná láska je základné dobro, ktoré nesmie nikomu chýbať, aby prinášal ovocie. Bez nej každý iný dar je zbytočnosťou (porov. 1 Kor 13,13). Ak nás Ježiš miloval do takej miery, že dal za nás svoj život (porov. 1 Jn 3,16), ako by sme mohli nemilovať Boha nadovšetko a nemilovať jeden druhého? (porov. 1 Jn 4,11). Iba praktizovaním milosrdnej lásky budeme aj my schopní tešiť sa s našim Pánom. Nech Panna Mária je našou učiteľkou aktívnej a radostnej bdelosti na ceste k stretnutiu s našim Bohom.“

Benedikt XVI. po modlitbe Anjel Pána pripomenul Svetový deň diabetu.

„Pripomíname si Svetový deň diabetu; chronickej choroby, ktorá postihuje mnohých, aj mladých ľudí. Modlím za sa všetkých bratov a sestry postihnutých touto chorobou a za všetkých tých, ktorí zdieľajú s nimi dennodennú námahu. Rovnako za zdravotníkov a dobrovoľníkov, ktorí im pomáhajú.“

-js-/ foto pz

Generálna audiencia Benedikta XVI.: Žalm 110

Vatikán, 16. novembra (RV) – Počas generálnej audiencie na Námestí sv. Petra vo Vatikáne sa Benedikt XVI. v katechéze zameril na Žalm 110.

Drahí bratia a sestry,

dnes zakončíme naše katechézy o modlitbe s pomocou Žaltára meditáciou o jednom z najznámejších „kráľovských žalmov“, ktoré aj sám Ježiš citoval a ktoré autori Nového zákona prevzali a interpretovali s odvolaním

sa na Mesiáša. Ide o Žalm 110 (podľa židovskej tradície), resp. Žalm 109 (podľa grécko-latinskej tradície). Tento žalm bol veľmi obľúbený prvotnou Cirkvou, ako aj veriacimi všetkých čias. Táto modlitba bola pôvodne spojená s intronizáciou kráľa podľa Dávidovho vzoru; avšak jeho význam je oveľa širší, než táto špecifická historická udalosť a otvára sa oveľa širšej dimenzii a stáva sa oslavou víťaziaceho Mesiáša, osláveného po Božej pravici.

Žalm začína slávnostným vyhlásením:

„Pán povedal môjmu Pánovi: «Sed' po mojej pravici,

kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnožku tvojim nohám»“ (v. 1).

Boh intronizuje kráľa v sláve, usádza ho po svojej pravici, čo je znakom mimoriadnej cti a absolútneho privilégia. Kráľ sa týmto spôsobom stáva účastný Božej vlády a stáva sa jej prostredníkom pre ľud. Táto vláda kráľa sa konkretizuje aj skrze víťazstvo nad nepriateľmi, ktorí sú položení pod jeho nohy samotným Bohom; víťazstvo nad nepriateľmi je Pánovo, no kráľ je účastný tohto víťazstva a jeho triumf sa tak stáva svedectvom a znamením Božej moci.

Kráľovské oslávenie vyjadrené na začiatku Žalmu bolo prijaté do Nového zákona ako mesiášske proroctvo; preto je tento verš jedným z najpoužívanejších novozákonnými autormi – či už ako presná citácia, alebo odvolanie sa naň. Aj sám Ježiš spomína tento verš s ohľadom na Mesiáša (porov. Mt 22,41-45; Mk 12,35-37; Lk 20,41-44) a Peter ho použije vo svojom turíčnom príhovore pri ohlasovaní Krista, ktorý bol vzkriesený a vystúpil na nebesia (porov. Sk 2,29-35). Kristus je tým intronizovaným Pánom, Synom človeka sediacim po Božej pravici, ktorý prichádza na nebeských oblakoch – týmito slovami Ježiš označuje sám seba počas procesu pred Sinedriom (porov. Mt 26,63-64; Mk 14,61-62; Lk 22,66-69). On je skutočný kráľ, ktorý svojim vzkriesením vstúpil do slávy po Božej pravici (porov. Rim 8,34; Ef 2,5; Kol 3,1; Hebr 8,1; 12,2), vyvýšený nad anjeli v nebesiach, nad všetku moc i mocnosti, a všetci jeho nepriatelia sú položení pod jeho nohy, vrátane poslednej nepriateľky – smrti – ktorá bola ním definitívne porazená (porov. 1Kor 15,24-26; Ef 1,20-23; Hebr 1,3-4.13; 2,5-8; 10,12-13; 1Pt 3,22).

Medzi kráľom oslavovaným v našom Žalme a Bohom jestvuje nerozdeliteľný vzťah: obaja vládnu spoločne, a to až natoľko, že Žalmista môže tvrdiť, že sám Boh rozšíri žezlo svojej moci a dáva mu úlohu panovať nad jeho nepriateľmi, ako sa píše v 2. verši:

„Moc tvojho žezla rozšíri Pán zo Siona:

panuj uprostred svojich nepriateľov“ (v. 2).

Výkon moci je úlohou, ktorú kráľ prijíma priamo od Pána; je to zodpovednosť, ktorú je potrebné prežívať v podriadenosti a poslušnosti, čím sa kráľ stáva uprostred ľudu znamením mocnej a prozreteľnej Božej prítomnosti. Vláda nad nepriateľmi, sláva a víťazstvo sú prijatými darmi, ktoré z panovníka robia prostredníka Božieho triumfu nad zlom.

Preto sa v nasledujúcom verši oslavuje veľkosť kráľa. Tento verš (v. 3) v skutočnosti obsahuje niekoľko interpretačných ťažkostí. V hebrejskom origináli nachádzame odvolanie sa na povolanie vojska, na ktoré ľud odpovedá zjednotením sa so svojim panovníkom v deň jeho korunovácie, alebo v okamihoch nebezpečenstva.

Grécky preklad (Septuaginta), ktorý vznikol v 3. - 2. storočí pred Kristom, sa hovorí o Božom pôvode kráľa, o jeho zrodení resp. splodení od Pána, a túto interpretáciu prijala aj tradícia Cirkvi, a preto tento verš znie takto:

„Odo dňa tvojho narodenia patrí ti vláda v posvätej nádhere.

Splodil som ťa ako rosu pred východom zornice“ (v. 3).

Toto Božie proroctvo o kráľovi by teda potvrdzovalo Božie splodenie, zakryté jasom a mystériom; akýsi tajný a nepreskúmateľný pôvod, spojený s tajomnou krásou východu zornice a úžasu z rosy, ktorá v prvom rannom svetle žiari na poliach a robí ich úrodnými. Takto je teda – v spojení s týmito nebeskými skutočnosťami – opísaná postava kráľa, ktorý prichádza od Boha; Mesiáša, ktorý prináša ľud Boží život a je prostredníkom svätosti a spásy.

Týmto sugestívnym a enigmatickým obrazom je zakončená prvá strofa tohto Žalmu, na ktorú nadväzuje iné proroctvo, ktoré otvára úplne novú perspektívu, v línii kňazskej dimenzie, spojenej s kráľovaním. 4. verš hovorí:

„Pán prisahal a nebude ľutovať:

«Ty si kňaz naveky podľa radu Melchizedechov»“ (v. 4).

Melchizedech bol kňazom a kráľom Salemu, on požehnal Abraháma obetoval chlieb a víno po víťaznom ťažení, ktoré patriarcha viedol preto, aby vyslobodil svojho synovca Lóta z rúk nepriateľov, ktorí ho zajali (porov. Gn 14). V osobe Melchizedecha sa sústreďuje moc kráľovská i kňazská a teraz sú pripomenuté Pánom vo vyhlásení, ktoré prisľubuje večnosť: oslavovaný kráľ v Žalme bude kňazom naveky, prostredníkom Božej prítomnosti uprostred svojho ľudu, skrze požehnanie, ktoré pochádza od Boha a ktoré sa v liturgickej akcii stretáva s požehnanou odpoveďou človeka.

List Hebrejom sa výslovne odvoláva na tento verš (porov. 5,5-6.10; 6,19-20) a okolo neho je sústredená celá 7. kapitola, ktorá obsahuje reflexiu o Kristovom kňazstve. Ježiš je pravým a definitívnym kňazom, ktorý prináša završenie kňazským črtám Melchizedecha, čím ich privádza k dokonalosti.

Melchizedech, ako hovorí List Hebrejom, bol „bez otca, bez matky, bez rodokmeňa“ (7,3a); bol teda kňazom nie podľa rodových pravidiel levitského kňazstva. Preto on „zostáva kňazom naveky“ (7,3c), predobrazom Krista, dokonalého a najvyššieho veľkňaza, ktorý „ktorý sa ním nestal podľa predpisu zákona o telesnom pôvode, ale mocou nezničiteľného života“ (7,16). V Pánovi Ježišovi – ktorý bol vzkriesený a vystúpil na nebesia, kde sedí po pravici Otca – sa realizuje toto proroctvo nášho Žalmu a završuje Melchizedechovo kňazstvo, pretože sa stáva absolútnym a večným; je to kňazstvo, „ktoré neprechádza na iného“ (7,24). Obeta chleba a vína, vykonaná Melchizedechom za

čias Abraháma, nachádza svoje naplnenie v Ježišom eucharistickom geste; on v chlebe a víne obetuje seba samého, poráža smrť a prináša život všetkým veriacim. Večný kňaz, „svätý, nevinný, nepoškvrnený“ (7,26); on – ako hovorí List Hebrejom, „môže naveky spasit' tých, ktorí skrze neho prichádzajú k Bohu, lebo žije stále, aby sa za nich prihovárал“ (7,25).

Po tomto Božom prorocte zo 4. veršu – spolu so slávnostnou prísahou – sa scéna Žalmu mení a autor, obrátiac sa priamo na kráľa, vyhlasuje: „Pán je po tvojej pravici“ (v. 5a). Zatiaľ čo v 1. verši bol kráľ posadený po Božej pravici na znak veľkej prestíže a cti, teraz je to naopak – Pán sa stavia po pravici vláďára, aby ho ochraňoval v boji svojim štítom a chránil ho pred akýmkoľvek nebezpečenstvom. Kráľ je v bezpečí, Boh je jeho ochrancom, spolu môžu bojovať a poraziť akékoľvek zlo.

Tak sa posledné verše žalmu otvárajú s víziou triumfujúceho panovníka, ktorý – podporovaný Pánom, dostanúc od Neho moc a slávu (porov. v. 2) – sa postaví nepriateľom, poraziac protivníkov a súdiac národy. Obraz je vykreslený sýtymi farbami, aby zdôraznil dramatickosť boja a plnosť kráľovského víťazstva. Panovník, ochraňovaný Pánom, porazí každú prekážku a bezpečne pokračuje k víťazstvu.

A tu vstupuje sugestívny obraz, ktorým sa uzatvára náš žalm:

„Cestou sa napije z potoka
a potom hlavu zdvihne“ (v. 7).

Uprostred opisu boja vystupuje do popredia postava kráľa, ktorý vo chvíli prímeria a oddychu pije z prúdu vody, nachádzajúc v ňom osvieženie a novú silu, aby mohol pokračovať na svojej víťaznej ceste so zdvihnutou hlavou, znamením definitívneho víťazstva.

Drahí priatelia, sledujúc interpretačnú líniu Nového zákona, tradícia Cirkvi venovala veľkú pozornosť tomuto žalmu, ako jednému z najdôležitejších mesiánskych textov. Výrazným spôsobom sa naň neustále odvolávali Otcovia v kristologickom kľúči: kráľ ospevovaný Žalmistom je Kristus, Mesiáš, ktorý nastoluje Božie kráľovstvo a víťazí nad mocnosťami sveta, je Slovom splodeným Otcom pred všetkým stvorením, vtelený Syn, ktorý zomrel, vstal z mŕtvych a vystúpil na nebesia, večný kňaz, ktorý v tajomstve chleba a vína daruje odpustenie hriechov a zmierenie s Bohom, kráľ, ktorý dvíha hlavu triumfujúc nad smrťou svojím vzkriesením. Stačilo by pripomenúť pasáž z komentára sv. Augustína k tomuto žalmu, v ktorom píše: „Bolo potrebné spoznať jediného Božieho Syna, ktorý mal prísť medzi ľudí, aby prijal ľudskosť a stal sa človekom skrze prijatú prirodzenosť: mal zomrieť, vstať z mŕtvych, vystúpiť na nebesia, zasadiť sa po Otcovej pravici a naplniť medzi národmi všetko to, čo prisľúbil. (...) Všetko toto teda muselo byť predpovedané, muselo byť dopredu ohlásené a vyznačené ako osud, ktorý mal nastať; a to

všetko preto, aby – keby prišiel znenazdania – nevyľakal ľudí, ale naopak, aby bol prijatý a očakávaný s vierou. Do kontextu týchto prisľúbení spadá aj tento Žalm, ktorý presne a jednoznačne predpovedá nášho Pána a Spasiteľa, Ježiša Krista, a my nemôžeme ani len minimálne pochybovať o tom, že v ňom ohlasuje Krista“ (Výklad Žalmov, III, Rím 1976, s. 951-953).

Kristova veľkonočná udalosť sa tak stáva skutočnosťou, ku ktorej vnímaniu nás pozýva žalm, k pohľadu na Krista, aby sme pochopili zmysel skutočnej majestátnosti, života v službe a darovaní seba samého, na ceste poslušnosti a lásky až „do krajnosti“ (porov. Jn 13,1 a 19,30). Modliac sa s týmto žalmom žiadajme teda Pána, aby sme i my mohli pokračovať na jeho cestách, v nasledovaní Krista, kráľa Mesiáša, ochotní vystúpiť s Ním na vrchol kríža, aby sme spolu s Ním boli oslávení, a kontemplovať ho sediaceho po pravici Otca, víťazného kráľa a milosrdného kňaza, ktorý daruje odpustenie a spásu všetkým ľuďom. Aj my, z Božej milosti „vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ“ (porov. 1Pt 2,9), budeme môcť „čerpať vodu s radosťou z prameňov spásy“ (porov. Iz 12,3) a ohlasovať celému svetu zázraky Toho, ktorý nás „povolal z tmy do svojho obdivuhodného svetla“ (porov. 1 Pt 2,9).

Drahí priatelia, v týchto posledných katechézach som vám chcel predstaviť niektoré žalmy, vzácne modlitby, ktoré nachádzame v Biblii a ktoré odrážajú rôzne situácie života a stavy duše, ktoré môžeme mať voči Bohu. Chcel by som teda obnoviť pozvanie pre všetkých viac sa modliť so žalmami, zvyknúť si používať Liturgiu hodín, Ranné chvály a Večerné vešpery, Kompletorium pred spaním. Náš vzťah s Bohom tak môže byť obohatený na každodennej ceste k Nemu.

Preklad: E. Rebek

Prezident Európskej rady Herman Van Rompuy u Svätého Otca

Vatikán, 12. novembra (RV) – Benedikt XVI. prijal dnes na osobitnej audiencii prezidenta Európskej rady Hermana Van Rompuya, ktorý sa následne stretol s kardinálom Tarcisiom Bertonom, vatikánskym štátnym sekretárom a sekretárom pre vzťahy so štátmi Dominique Mambertim. Ako uvádza komuniké Tlačovej kancelárie Svätej stolice, rozhovory, ktoré sa niesli v srdečnej atmosfére, umožnili užitočnú výmenu názorov o medzinárodnej situácii a o príspevku, ktorý chce v prospech Európskej únie ponúknuť Katolícka cirkev. V priebehu rozhovorov sa okrem iného dotkli aj otázky ochrany a podporovania ľudských práv, najmä náboženskej slobody.

-jak-

Benedikt XVI. prijal účastníkov stretnutia mladých dobrovoľníkov z Európy

Vatikán, 11. novembra (RV) – Benedikt XVI. dnes prijal na osobitnej audiencii účastníkov stretnutia mladých európskych dobrovoľníkov, ktoré v týchto dňoch organizuje Pápežská rada cor unum. V Ríme sa mladí zišli pri príležitosti Európskeho roku dobrovoľníctva. Svätý Otec im adresoval slová, ktoré prinášame v plnom znení.

Pre kresťanov, dobrovoľnícka práca nie je iba niečo ako šírenie dobrej vôle. Je založená na osobnej skúsenosti s Kristom. On bol prvý, kto slúžil ľudstvu. On slobodne daroval svoj život za dobro všetkých. Tento dar nebol výsledkom našich zásluh. Z neho sme sa naučili, že Boh nám daroval seba samého. Ba ešte viac: Deus Caritas est – Boh je láska, citujem vetu z Prvého listu svätého apoštola Jána (4,8), ktorú som použil na označenie svojej prvej encykliky. Skúsenosť Božej veľkodušnej lásky nás vyzýva a robí slobodnými prijat' rovnaký postup voči našim bratom a sestram: «Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte» (Mt 10,8). Zakúšame to osobitne v Eucharistii, keď Boží Syn v lámaní chleba spája vertikálnu dimenziu jeho Božieho daru s horizontálnou dimenziou našej služby bratom a sestram.

Kristova milosť nám pomáha objaviť v nás samých ľudskú túžbu solidarity a základného povolania k láske. Jeho milosť zdokonaľuje, posilňuje a pozdvihuje toto povolanie a robí nás schopnými slúžiť iným bez nároku na odmenu, uspokojenie alebo akúkoľvek inú odplatu. Tu vidíme niečo zo vznešenosti nášho ľudského povolania: slúžiť iným v rovnakej slobode a veľkodušnosti, aká charakterizuje Boha samého. Rovnako sa stávame viditeľným nástrojom jeho lásky vo svete, ktorý stále hlboko túži po láske uprostred chudoby, opustenosti, ponižovania a ignorancie, ktoré môžeme vidieť všade okolo nás.

Samozrejme, že katolícka dobrovoľnícka práca nemôže odpovedať na všetky výzvy, ale to nás nemôže znechutiť. Zároveň by sme sa nemali nechať zlákať ideológiami, ktoré chcú zmeniť svet na základe iba ľudskej predstavy. Aj to málo, čo sa nám podarí urobiť na uspokojenie ľudských potrieb, sa má vidieť ako semiačko hodené do zeme, ktoré vyrastie a prinesie úrodu. Je znakom Kristovej prítomnosti a lásky, ktorá ako strom v evanjeliu rastie do takej miery, že chráni pred slnkom, poskytuje úkryt a posilnenie všetkým, ktorí to potrebujú. Je to charakteristické svedectvo, ktoré so všetkou pokorou a presvedčením ponúka občianskej spoločnosti. Zatiaľ čo úlohou verejnej autority je uznať a podporovať takúto službu bez toho, aby ju deformovala, vašou povinnosťou ako kresťanov je zohrávať aktívnu úlohu v živote spoločnosti hľadajúc možnosti urobiť ju ešte humánnejšou a ešte viac poznačenou autentickou slobodou, spravodlivosťou a solidaritou.

Naše spoločné stretnutie sa uskutočňuje v deň liturgickej spomienky na svätého Martina z Tours. Martin, často zobrazovaný ako sa delí o svoj plášť s chudobným, sa stáva príkladom veľkodušnej lásky v Európe a na celom svete. V súčasnej dobe sa dobrovoľnícka práca ako služba lásky stala všeobecne uznávanou súčasťou našej modernej kultúry. Jej počiatky môžu byť stále viditeľné osobitne v kresťanskom úsilí - bez diskriminácie – o ochranu dôstojnosti ľudskej osoby, ktorá bola stvorená na Boží obraz. Ak sú tieto duchovné korene odmietané alebo zatajované a kritéria našej spolupráce budú iba utilitaristické, hrozí, že práve to, čo odlišuje vašu službu, bude stratené, a to na úkor spoločnosti ako celku.

Drahí priatelia, chcem povzbudiť mladých ľudí, aby objavili v dobrovoľníckej práci cestu rastu v sebadarujúcej láske, ktorá dáva životu ten najhlbší význam. Mladí ľudia rýchlo reagujú na výzvu lásky. Pomôžme im začuť Krista, ktorý volá v ich srdciach a privádza ich bližšie k sebe. Nemôžeme sa báť postaviť pred nich radikálne výzvy, ktoré menia život, pomáhajúc im učiť sa, že naše srdcia sú stvorené, aby milovali a boli milované. Prišli sme na svet prostredníctvom sebadarovania a v ňom je aj naplnenie.

S týmito myšlienkami znova vyjadrujem vďaku všetkým vám a tým, ktorých reprezentujete. Prosím Boha, aby bdel nad vašimi rozličnými službami, a aby ich premieňal na duchovné ovocie pre dobro Cirkvi a celého sveta. Všetkým vám a vašim spolupracovníkom udeľujem svoje apoštolské požehnanie. -js-

Benedikt XVI. sa stretol s pakistanským ministrom Gillom

Vatikán, 17. novembra (RV) - Dohoda o spolupráci s Pápežskou lateránskou univerzitou a stavba nového katolíckeho kostola v diecéze Faisalabád. Aj o týchto záležitostiach hovoril Benedikt XVI. s federálnym ministrom pre súlad pakistanskej vlády Akramom Masihom Gillom pri krátkom osobnom stretnutí počas stredajšej generálnej audiencie. Svätému Otcovi minister predstavil očakávania a nádeje kresťanov v Pakistane a poprosil ho, aby „sa modlil za pakistanských veriacich, ktorí sa v každodenných ťažkostiach zverujú jeho podpore“. V uplynulých dňoch sa Gill stretol aj s rektorom Pápežskej lateránskej univerzity, arcibiskupom Enricom Dal Covolom, ktorý prejavil veľkú pozornosť a vnímavosť voči podmienkam náboženských menšín v Pakistane, a otvoril dvere projektu spolupráce na akademickej pôde, ktorý bude znamenať vzájomné hostovanie študentov a vyučujúcich, spoločnú organizáciu kongresov a podujatí na tému dialógu a súladu medzi náboženstvami. -fr-

Účastníci konferencie o kmeňových bunkách u Svätého Otca

Vatikán, 12. novembra (RV) - Benedikt XVI. prijal na audiencii účastníkov medzinárodnej konferencie o kmeňových bunkách, ktorú organizuje Pápežská rada pre kultúru. Ocenil prácu, ktorú rôzne inštitúcie konajú v prospech kultúrnych a formačných iniciatív, zameraných na podporu špičkového vedeckého výskumu dospelých kmeňových buniek a skúmanie kultúrnych, etických a antropologických aspektov ich využívania.

„Vedecký výskum poskytuje jedinečnú príležitosť skúmať zázrak vesmíru, komplexnosť prírody a osobitej krásy života, vrátane ľudského života. No nakoľko ľudské bytosti sú obdarené nesmrteľnou dušou a stvorené na Boží obraz, existujú dimezie ľudského bytia, ktoré ležia za hranicami toho, o čom sú prírodné vedy oprávnené rozhodovať. Ak sa tieto hranice porušia, vzniká vážne riziko, že jedinečná dôstojnosť a neporušiteľnosť ľudského života môže byť podriadená čisto prospechárskym pohnútkam. Ale ak sa tieto limity budú náležite rešpektovať, veda môže prispieť skutočne zásadným spôsobom k podpore a ochrane dôstojnosti človeka: v tom spočíva jej skutočná užitočnosť,“ povedal Svätý Otec účastníkom konferencie.

Benedikt XVI. v tomto zmysle označil potenciálnu užitočnosť výskumu dospelých kmeňových buniek za „veľmi významnú“, vzhľadom na to, že otvára možnosti pre liečenie chronických degeneratívnych ochorení náhradou poškodených tkanív a navrátením schopnosti ich regenerácie. Zlepšenie, ktoré takáto liečba sľubuje, by predstavovalo zásadný krok vpred v lekárskej vede, prinášajúc nádej trpiacim a ich rodinám. Z tohto dôvodu Cirkev ponúka povzbudenie tým, ktorí sa angažujú vo výskume tohto druhu, vždy s podmienkou, že je vykonávaný s ohľadom na celkové dobro ľudskej bytosti a spoločnosti.

Podľa Svätého Otca tí, ktorí obhajujú výskum na kmeňových bunkách získaných z embryí, sa dopúšťajú ťažkej chyby popierania práva na život všetkých ľudských bytostí od momentu počatia po prirodzenú smrť. „Zničenie čo i len jedného ľudského života nikdy nemôže byť ospravedlnené prospechom, ktorý by takéto konanie mohlo priniesť inému. Na druhej strane, vo všeobecnosti žiadne takéto etické problémy nevznikajú, keď sú kmeňové bunky odobrané z tkaniva dospelého organizmu, z krvi z pupočníkovej šnúry pri narodení, alebo z plodov, ktoré zomreli prirodzeným spôsobom (porov. Kongregácia pre náuku viery, Inštrukcia Dignitas Personae, 32). Z toho vyplýva, že dialóg medzi vedou a etikou má obrovskú dôležitosť pri garantovaní, že sa medicínsky pokrok nikdy nebude uskutočňovať za cenu neprijateľnej ľudskej obety. Cirkev prispieva k tomuto dialógu tým, že pomáha formovať svedomie v súlade so správnym zmysľaním a vo svetle zjavej pravdy. Takýmto konaním sa ne-

snaží brzdiť vedecký pokrok, ale naopak – viesť ho smerom, ktorý skutočne prináša ovocie a prospech ľudstvu.“

-Pr-

Svätá stolica reaguje na kampane proti Benediktovi XVI.

Vatikán, 17. novembra (RV) – Svätá stolica reaguje na dve reklamné kampane, ktoré zneužívajú osobu Svätého Otca. „Štátny sekretariát poveril svojich právnikov podniknúť – v Taliansku i v zahraničí – nevyhnutné kroky s cieľom zamedziť šíreniu, aj prostredníctvom masmédií, fotomontáže, zrealizovanej a použitej v reklamnej kampani spoločnosti Benetton, v ktorej sa objavuje fotografia Svätého Otca s cieľom komerčného zisku. Toto zneužitie je považované za poškodzujúce nielen dôstojnosť pápeža a Katolíckej cirkvi, ale aj citlivosti veriacich,“ uvádza Štátny sekretariát Svätej stolice k reklamnej kampani Benetton.

Svätá stolica odsúdila aj reklamnú kampaň talianskej módnjej spoločnosti, v ktorej je zneužitá zmanipulovaná fotografia Benedikta XVI. V tejto súvislosti vydal hovorca Svätej stolice P. Federico Lombardi nasledovné vyhlásenie: „Je potrebné rozhodne odsúdiť toto úplne neprijateľné zneužitie fotografie Svätého Otca, ktorá bola zmanipulovaná a zneužitá v kontexte reklamnej kampane s komerčnými zámermi. Ide o absolútnu absenciu rešpektu voči pápežovi, útok na city veriacich a jasný dôkaz toho, že v prostredí reklamy možno porušiť základné pravidlá rešpektovania ľudských osôb, s cieľom priťahovania pozornosti skrze použitie provokácie. Štátny sekretariát zvažuje svoj ďalší postup na príslušných autoritách pre zabezpečenie správnej ochrany a rešpektovania osoby Svätého Otca.“

-Pr-

Novým nunciom v Taliansku a San Maríne sa stal Adriano Bernardini

Vatikán, 16. novembra (RV CZ) – Novým nunciom v Taliansku a v Republike San Marino sa stal Mons. Adriano Bernardini. Šesťdesiatdeväťročný arcibiskup doposiaľ pôsobil ako apoštolský nuncius v Argentíne. Mons. Bernardini nahradí na jednom z najdôležitejších diplomatických postov Svätej stolice svojho krajana Mons. Giuseppeho Bertella, ktorý bol v septembri menovaný za predsedu Governatorátu mestského štátu Vatikán. -jag-

22. apoštolská cesta Svätého Otca do afrického Beninu

Vatikán/Benin, 18. novembra (TK KBS/RV) – Svätý Otec začal druhú návštevu Afriky. Od 18. do 20. novembra zavíta do západoafrického štátu Benin. Cesta sa uskutoční dva a pol roka od jeho prvej návštevy Afriky, keď v marci 2009 boli jeho cieľom africké štáty Kamerun a Angola.

22. apoštolská cesta Svätého Otca sa začala krátko pred 9:00 h na rímskom letisku Fiumicino, kde sa s Benediktom XVI. rozlúčil nový taliansky premiér Mario Monti.

Počas letu – ako je zvykom – Svätý Otec odpovedal na otázky novinárov a poslal pozdravné telegramy predstaviteľom krajín, ponad ktoré letel.

Jednou z otázok bol dôvod návštevy práve Beninu.

Benedikt XVI.: „Je viacero dôvodov. Prvým je, že Benin je krajinou, v ktorej vládne pokoj: vonkajší ale aj vnútorný pokoj. Fungujú demokratické štruktúry, ktoré sa vytvorili v duchu slobody a zodpovednosti, a teda spravodlivosti a spoločného dobra. Druhým dôvodom je, že tak ako v ostatných afrických krajinách je tu prítomných viacero náboženstiev, ktoré spoločne nažívajú v pokoji. Sú tu kresťania rozličných vyznaní, moslimovia a tradičné náboženstvá, čo žijú vo vzájomnom rešpekte a spoločnej zodpovednosti za pokoj a vzájomné vonkajšie a vnútorné odpustenie. Zdá sa mi, že práve toto spolužitie medzi náboženstvami a medzináboženský dialóg ako jeden z faktorov pokoja a slobody, je dôležitým faktorom, a preto je aj dôležitou súčasťou posynodálnej Apoštolskej exhortácie. Tretím dôvodom je, že je to krajina môjho drahého priateľa kardinála Bernardina Gantina. Vždy som túžil po tom, aby som sa mohol pomodliť na jeho hrobe ...“.

Druhá otázka sa týkala situácie Katolíckej cirkvi v porovnaní s inými evanjelickými a pentekostálnymi cirkvami, ktoré svoju úspešnú evanjelizáciu zakladajú na prijímaní a implementovaní kultov tradičných domorodých náboženstiev, založených na uzdravovaní a pod.

„Tieto komunity sú celosvetovým fenoménom na všetkých kontinentoch, predovšetkým v Latinskej Amerike a Afrike. Vo všeobecnosti charakteristickými elementmi sú, jednoduchá inštitucionálnosť, málo inštitúcií, ľahké vyučovanie, jednoduché, ľahko pochopiteľné, jasné a konkrétne poslanstvo, a potom – ako ste sám povedal – participatívna liturgia s vyjadreniami vlastných pocitov, vlastnej kultúry a miešanie aj synkretické, medzi náboženstvami. Na jednej strane toto všetko garantuje úspech, ale na strane druhej znamená slabú stabilitu. Vie-

me tiež, že mnohí sa vracajú do Katolíckej cirkvi alebo prechádzajú z jednej takejto komunity do druhej. Preto teda nemôžeme tieto komunity napodobňovať, ale pýtať sa, čo môžeme urobiť my, aby sme dali katolíckej viere novú vitalitu. Povedal by som, že prvým bodom je istotne jednoduché, hlboké a porozumiteľné poslanstvo. Je dôležité, aby sa kresťanstvo nejavilo ako nejaký zložitý európsky systém, ktorý iný nemôže pochopiť a realizovať, ale ako univerzálne poslanstvo, že Boh existuje, že Boh je dôležitý, že Boh nás pozná, miluje, a že konkrétne náboženstvo vedie k spolupráci a bratskému spolumaživaní. Preto je teda veľmi dôležité jednoduché a konkrétne poslanstvo. Tiež inštitúcia ako taká, nemôže byť veľmi náročná a príliš dôležitá, prevažovať má iniciatíva komunity a osoby.

Nakoniec by som povedal, že aj liturgia participatívna, ale nie sentimentálna: nemôže byť založená iba na prejavovaní citov, ale charakterizovaná prítomnosťou tajomstva, do ktorého my vstupujeme, a ktorým sa nechávame formovať. Tiež je dôležité, aby sa v inkulturácii nestratila univerzálnosť. Ja uprednostňujem termín interkulturalita, nie iba inkulturácia, čo znamená stretnutie kultúr v spoločnej pravde nášho ľudského bytia, našich čias, a takto vzrastanie v univerzálnom bratstve, aby sme si nenechali ujsť túto veľkú vec, akou je katolíckosť, že vo všetkých častiach sveta máme bratov, sme jednou rodinou, ktorá sa pozná a spolupracuje v duchu a bratstve“.

Ďalšia otázka sa týkala poslanstva, ktoré chce Svätý Otec adresovať africkým politikom, a aký je konkrétny príspevok, ktorým Cirkev môže prispieť pri budovaní trvácjšieho pokoja na Africkom kontinente.

„Poslanstvo sa nachádza v texte, ktorý odovzdám africkej Cirkvi: nemôžem ho teraz zhrnúť niekoľkými slovami. Je pravdou, že sa uskutočnilo mnoho medzinárodných konferencií práve s témou Afriky a univerzálneho bratstva. Hovorí sa veľa dobrých slov a niekedy sa aj urobia dobré veci, a to musíme priznať. Istotne slová, úmysel, aj vôľa sú väčšie ako samotná realizácia, a preto sa musíme pýtať, prečo sa slová a úmysly nestávajú skutočnosťou. Aby sa realizovala táto skutočnosť, toto bratstvo, vyžaduje si to zriekanie sa, ísť ďalej ako len po egoistický úmysel a byť tu pre druhých. Človek, tak ako je po prvotnom hriechu, chce vlastniť seba samého, chce vlastniť a nie darovať život. Toľko, koľko mám, toľko si chcem uchrániť. Ale s touto mentalitou, podľa ktorej nechcem dávať, ale mať, prirodzene veľké úmysly nemôžu fungovať. Jedine s láskou a poznaním Boha, ktorý nás miluje, ktorý nám umožňuje prísť až do momentu, kedy

môžeme stratiť život, kedy sa môžeme darovať, pretože vieme, že takto vlastne život získavame. Teda synodálny dokument odráža túto základnú pozíciu, že milovať Boha a byť priateľom tohto Boha, aj my si môžeme dovoliť darovať, a nie len mať, prosieť byť tu pre druhých a strácať svoj život s vedomím, že práve takto ho získavame.“

Iná otázka smerovala k skoršiemu vyjadreniu pápeža, kde označil Africký kontinent ako jednu časť duchovných plúc ľudstva v kríze viery a nádeje. Vidiac veľké problémy Afriky, ako naozaj vidíte, v čom Afrika môže svetu priniesť vieru a nádej?

„Prirodzene, že Afrika má veľké problémy a ťažkosti, ale celé ľudstvo má veľké problémy... Keď si spomínam na svoju mladosť, bol to úplne iný svet ako tento dnešný. Zdá sa mi, akoby som žil na nejakej inej planéte v porovnaní s tým, čo som prežíval ako chlapec. Ľudstvo sa nachádza v stále rýchlejšom tempe transformácie. Pre Afriku tento proces posledných 50 – 60 rokov, od získania nezávislosti od kolonizácie až po súčasnú dobu, je veľmi náročný s mnohými ťažkosťami a problémami, ktoré stále nie sú prekonané. S ľudským rozvojom prichádzajú aj ťažkosti. Predovšetkým sviežosť života, ktorá je v Afrike, tá mladíckosť, ktorá je plná entuziazmu a nádeje, ale aj humoru a radosti, nám ukazuje, že tu sa nachádza ľudská rezerva, tu sa nachádza sviežosť náboženského zmyslu a nádeje. Tu sa ešte nachádza vnímanie metafyzickej reality, reality vo svojej dokonalosti s Bohom. Nie to zníženie sa k pozitivismu, ktoré obmedzuje náš život, robí ho trocha vyprahnutým a uhaša aj nádej. Teda ľudská sviežosť, ktorá sa nachádza v mladej duši Afriky napriek všetkým existujúcim problémom nám ukazuje, že tu ešte stále existuje zásobáreň života a vitality pre budúcnosť, na ktorú sa môžeme spoľahnúť.“

Posledná otázka na Svätého Otca sa týkala jeho priateľstva so zosnulým kardinálom Gantinom.

„Prvýkrát som ho stretol pri mojej vysviacke za kolínskeho arcibiskupa v roku 1977. Prišiel, pretože jeden z jeho žiakov bol mojím akoby učeníkom: takto teda medzi nami existovalo priateľstvo aj bez toho, aby sme sa niekedy videli. V tento rozhodujúci deň mojej biskupskej vysviacky mi bolo príjemné stretnúť tohto mladého afrického biskupa, plného viery, radosti a odvahy. Neskôr sme veľmi spolupracovali, predovšetkým, keď bol prefektom Kongregácie pre biskupov a neskôr v Kardinálskom kolégiu... Vždy som ho obdivoval; jeho praktickú a hlbokú inteligenciu; jeho zmysel rozlišovania, schopnosť neupadnúť do obyčajných fráz, ale pochopiť to, čo bolo podstatné a to, čo nemalo zmysel. Jeho skutočný zmysel pre humor, ktorý bol veľmi pekný... Predovšetkým to bol muž hlbokej viery a modlitby. Toto všetko konal kardinál Gantin, nie len môj priateľ, ale aj príklad nasledovania, tento veľký africký, katolícky biskup. Som naozaj rád, že budem môcť pomodliť sa nad jeho hrobom a cítiť jeho blízkosť a jeho veľkú vieru, ktorá ho – pre mňa – robí veľkým vzorom a priateľom.“

Uvítací ceremoniál na letisku

Po šesťhodinovom lete pristál Svätý Otec na medzinárodnom letisku v meste Cotonou, ktoré nesie meno kardinála Bernardina Gantina.

Nasledoval uvítací ceremoniál s pozdravným prejavom prezidenta Beninskej republiky Thomasa Yayi Boniho a príhovorom pápeža Benedikta XVI. Svätý Otec odpovedal na uvítacie slová prezidenta a vyjadril svoju blízkosť krajine a celému kontinentu.

Benin oslavuje 150. výročie evanjelizácie a 40. výročie nadviazania diplomatických vzťahov so Svätou stolicou. Vo svojom príhovore zdôraznil, že počas svojej návštevy odovzdá posynodálnu apoštolskú exhortáciu *Africae munus*, ktorá ukáže mnohým kresťanským komunitám ich smerovanie na najbližšie roky. Benedikt XVI. ďalej poukázal, že zámerom jeho terajšej cesty je vyjadriť úctu a prínos osoby zosnulého kardinála Gantina pre univerzálnu Cirkev.

„Mnoho rokov sme obaja pracovali, každý podľa svojich možností a kompetencií, v rovnakej iniciíve. Pomáhali sme môjmu predchodcovi blahoslavenému Jánovi Pavlovi II s najlepším úmyslom, vo vykonávaní jeho Petrovho úradu,“ uviedol Benedikt XVI. Podotkol, že sa osobne mali možnosť stretnúť mnohokrát pri hlbokých rozhovoroch a modlitbe.

„Kardinál Gantin získal úctu a uznanie od mnohých. Zdalo sa mi správne prísť do jeho rodnej krajiny, aby som pomodlil na jeho hrobe a poďakoval Beninu, že daroval Cirkvi takého vynikajúceho syna,“ dodal Benedikt XVI. Zároveň osobitným spôsobom pozdravil a vyzdvihol múdrosť kmeňových náčelníkov, poukázal na hĺbku kultúrnych tradícií, ktoré zohrali dôležité miesto v prechode krajiny k modernému zriadeniu.

„Benin je zemou vznešených a starobyklých tradícií. Jeho dejiny sú vzácnosťou. ... Modernosť nemôže vyvolať strach, ale zároveň sa nemôže budovať, ak sa zabudne na minulosť. Kvôli spoločnému dobru musí byť spojená s rozvážnosťou aby sa vyhlo všetkým nástrahám, ktoré existujú na Africkom kontinente a inde; ako napríklad bezpodmienečnému podriadeniu sa trhovým alebo finančným zákonom, obnoveniu sterilného nacionalizmu alebo kmeňového príslušenstva, ktoré sa môžu stať smrtiacimi, extrémnej politizácie medzináboženského napätia na úkor spoločného dobra, alebo nakoniec rozpadu ľudských, kultúrnych, etických a náboženských hodnôt,“ povedal Benedikt XVI.

„Prechod k modernizmu musí byť vedený istými kritériami, ktoré sa zakladajú na uznaných hodnotách. Tých, ktoré vymenúva vaše národné motto, ale aj tých, ktoré sa zakladajú na dôstojnosti človeka, na význame rodiny v rešpektovaní života. Všetky tieto hodnoty sa musia vidieť v pohľade na spoločné dobro, jedinú, ktoré môže vstúpiť a stať sa hlavným bodom záujmu každého zodpovedného. Boh sa stal človekom a túži po jeho dobre. My mu teraz musíme odpovedať dôstojne a spravodlivo vzhľadom na jeho veľkú dôveru v nás ľudí,“ pokračoval Svätý Otec.

V závere príhovoru Benedikt XVI. podčiarkol úlohu Cirkvi v živote tejto krajiny: „Svojou prítomnosťou, modlitbou a rozličnými dielami milosrdenstva osobitne vo vzdelávacej a zdravotníckej oblasti, túži ponúknuť to, čo má najlepšie. Chce byť blízka tomu, kto potrebuje pomoc, a tomu, kto hľadá Boha. Túži, aby bol Boh vnímaný nie ako neexistujúci, alebo neužitočný, ako to teraz chcú mnohí ukázať, ale že On je priateľom človeka. V tomto duchu priateľstva a bratstva prichádzam do vašej krajiny.“

Návšteva katedrály v Cotonou

Po uvítacom ceremoniáli na medzinárodnom letisku v Cotonou sa Svätý Otec presunul papamobilom do katedrály Našej Panej Milosrdenstva, kde navštívil hroby predchodcov súčasného arcibiskupa diecézy. Následne sa biskupom a prítomným veriacim prihovril:

Páni kardináli, pán arcibiskup, drahí bratia v biskupskej službe, pán rektor katedrály, drahí bratia a sestry!

Staroveký hymnus Te Deum, ktorý sme práve spievali, vyjadruje našu chválu trikrát svätému Bohu, ktorý nás zjednocuje v tejto krásnej katedrále Našej Panej Milosrdenstva. Vzdávame poctu a uznanie predchádzajúcim arcibiskupom, ktorí tu odpočívajú – Mons. Christophe Adimou a Mons. Isidore de Sousa. Boli hodnotnými pracovníkmi v Pánovej vinici a pamiatka na nich ostáva stále živá v srdciach katolíkov a mnohých obyvateľov Beninu. Títo dvaja preláti boli, každý osobitným spôsobom, pastiermi plnými horlivosti a lásky. Uplne sa obetovali službe evanjeliu a Božiemu ľudu, najmä tým zraniteľnejším. Všetci viete, že Mons. de Sousa bol priateľom pravdy a mal rozhodujúcu úlohu pri demokratickom prechode vašej krajiny.

Kým chválime Boha za obdivuhodné činy, ktorými neprestáva naplňať ľudstvo, pozývam vás nachvíľu meditovať o jeho nakonečnom milosrdenstve. Táto katedrála je toho vhodným príkladom. Dejiny spásy, ktoré vrcholila Ježišovým vtelením a naplňajú sa veľkonočným tajomstvom, sú nádherným zjavením Božieho milosrdenstva. V Synovi sa zviditeľňuje „milosrdný Otec“ (2 Kor 1,3), ktorý verný svojmu otcovstvu „sa skláňa nad každým mánostratným synom, nad každou ľudskou biedou, a predovšetkým nad každou morálnou biedou, nad hriechom“ (Ján Pavol II., Enc. Dives in misericordia, 6). Božie milosrdenstvo nespočíva len v odpustení našich hriechov, ale aj v tom, že Boh, náš Otec, nás opäť privádza, hoci nie bez bolesti, žiaľu a strachu z našej strany, na cestu pravdy a svetla, pretože nechce, aby sme sa stratili (porov. Mt 18,14; Jn 3,16). Tento dvojaký prejav Božieho milosrdenstva poukazuje na to, že Boh je verný zmluve, ktorú uzavrel s každým kresťanom v krsťte. Prechádzajúc osobné dejiny každého z nás a dejiny evanjelizácie našich krajín, môžeme spolu so žalmistom povedať: „Pánovo milosrdenstvo chcem ospevovať naveky“ (Ž 89,2).

Panna Mária zakúsila na najvyššom stupni tajomstvo Božej lásky: „Jeho milosrdenstvo z pokolenia na

pokolenie voči tým, čo sa ho boja“ (Lk 1,50), zvoláva vo svojom Magnificat. Prostredníctvom svojho súhlasu na Božie volanie prispela k zjaveniu Božej lásky medzi ľuďmi. V tomto zmysle je Matkou milosrdenstva pre účasť na poslaní svojho Syna; dostala privilegium pomáhať nám vždy a všade. „Svojím mnohonásobným orodovaním nám naďalej získava dar večnej spásy. I86 S materinskou láskou sa stará o bratov a sestry svojho Syna, ktorí ešte putujú a nachádzajú sa v nebezpečenstvách a ťažkostiach, dokiaľ sa nedostanú do blaženej vlasti“ (Lumen Gentium, 62). Pod ochranou jej milosrdenstva sa zranené srdcia uzdravujú, úklady zlého sú zmarené a nepriatelia sa uzmierujú. V Márii nemáme len vzor dokonalosti, ale aj pomoc k realizovaniu spoločenstva s Bohom a s našimi bratmi a sestrami. Matka milosrdenstva, ona je istou sprievodkyňou učeníkov svojho Syna, ktorí chcú byť v službe spravodlivosti, zmierenia a pokoja. Ona nám s jednoduchosťou a s materským srdcom ukazuje jediné Svetlo a jedínú Pravdu – svojho Syna Ježiša Krista, ktorý vedie ľudstvo k jeho plnej realizácii vo svojom Otcovi. Nemajme strach prosiť s nádejou tú, ktorá neustáva vyprosovať svojim deťom Božie milosti.

Ó, Matka milosrdenstva,
pozdravujeme ťa, Matka Vykupiteľ'a,
pozdravujeme ťa, Panna slávna,
pozdravujeme ťa, Kráľovná naša!

Ó, Kráľovná nádeje,
ukáž nám tvár svojho božského Syna,
veď nás cestou svätosti,
daj nám radosť tých, ktorí vedia povedať Bohu áno!

Ó, Kráľovná pokoja,
vypočuj vznešené túžby afrických mladých,
vypočuj srdcia smädné po spravodlivosti, pokoji
a zmienení,
vypočuj nádeje detí, ktoré sú obeťami hladu a vojny!

Ó, Kráľovná spravodlivosti,
vypros nám synovskú a bratskú lásku,
aby sme boli priateľmi malých a chudobných,
vypros pre národy zeme ducha bratstva!

Ó, Naša Pani Afriky, vypros u svojho božského Syna chorým uzdravenie, sužovaným útechu, hriešnikom odpustenie; oroduj u svojho božského Syna za Afriku a vypros celému ľudstvu spásu a pokoj! Amen.

Po príchode Svätého Otca sa v Benine akoby zastavil pracovný život. Všetky obchody, továrne, firmy v hlavnom meste Cotonou sú zatvorené. Nevychádzajú noviny v tlačenej ani internetovej podobe. Ľudia z blízkeho, aj vzdialenejšieho okolia hlavného mesta prichádzajú, aby mohli pozdraviť Svätého Otca. Zhromažďujú sa na miestach popri ktorých bude dnes pápež prechádzať. Je-

dinou pracovnou činnosťou v týchto chvíľach je opravovanie cestných výtlkov na miestach, po ktorých sa bude pohybovať kolóna so Svätým Otcom.

Podľa vyslaných redaktorov Vatikánskeho rozhlasu, ktorí sa zúčastňujú na všetkých Apoštolských cestách pápeža, prijatie, akého sa dostalo od Afričanov Benediktovi XVI. a celému sprievodu, už dávno nezažili. Nie len Svätý Otec, ale všetci členovia sprievodu, a tiež novinári sú zahŕňaní spontánnymi prejavmi sympatií a pozdravmi obyvateľov i návštevníkov Cotonou. Podobne o piatkový večerný koncert, ktorý zorganizoval na štadióne v Cotonou Vatikánsky rozhlas a Beninská štátna televízia, prejavilo mnoho mladých prekvapivo veľký záujem. Prítomných na koncerte pozdravil aj P. Federico Lombardi SJ, generálny riaditeľ Vatikánskeho rozhlasu.

Svätý Otec sa večer so sprievodom odobral na apoštolskú nunciatúru na súkromnú večeru a odpočívať.

Druhý deň apoštolskej cesty

Druhý deň apoštolskej cesty začal na súkromnej svätej omši, ktorú celebroidal o 7:30 h v kaplnke Apoštolskej nunciatúry v Cotonou. Potom odišiel na prvé stretnutie s predstaviteľmi vlády, štátnych inštitúcií, diplomatickým zborom a predstaviteľmi hlavných náboženstiev v prezidentskom paláci.

Stretnutie sa začalo o 9:00 h. Svätého Otca privítal prezident Beninskej republiky Thomasa Yayi Boniho. Po ňom Benedikta XVI. pozdravila predstaviteľka vládnych inštitúcií. Svätý Otec sa v príhovore zameral na dve aktuálne africké skutočnosti. Prvá sa týka socio-politického a ekonomického života tohto kontinentu, druhá náboženského dialógu.

Príhovor Benedikta XVI. pred prezidentom, členmi vlády a diplomatmi:

Pán prezident, ponúkli ste mi možnosť tohto stretnutia s prestížnym zhromaždením dôležitých osobností. Je to privilégium, ktoré veľmi oceňujem a zo srdca vám ďakujem za srdečné slová, ktoré ste mi pred chvíľou adresovali v mene celého beninského ľudu. Ďakujem aj vám pán reprezentant konštitučných úradov za vaše slová privítania. Všetkým vám, ktorí ste – na rôznych úrovniach – protagonistami života beninského národa, želim to najlepšie.

Často som v mojich predchádzajúcich príhovoroch spojil slovo Afrika so slovom nádej. Urobil som tak v Luande pred dvoma rokmi a potom v kontexte synody. Slovo nádej okrem toho figuruje viackrát v posynodálnej apoštolskej exhortácii *Africae munus*, ktorú o chvíľu podpíšem. Keď hovorím, že Afrika je kontinentom nádeje, nepoužívam ľahký rétorický prvok, ale vyjadrujem úplne jednoducho moje osobné presvedčenie, ktoré však je aj presvedčením Cirkvi. Príliš často sa naše myslenie zastaví pri predsudkoch alebo obrazoch, ktoré dajú africkej skutočnosti negatívny pohľad, čo je plodom pesimistickej analýzy. Vždy sme pokúšaní podčiarkovať to, čo nefunguje; alebo – a to je ešte ľahšie – použiť odsudzujúci

a moralizujúci tón, o ktorom si myslíme, že je veľmi odborný, ktorý sa snaží nanútiť vlastné uzávery, no nakoniec ponúka príliš málo vhodných riešení. Niekedy sme pokúšaní analyzovať africkú skutočnosť spôsobom akéhosi zvedavého etnológa alebo naopak toho, kto Afriku vidí iba ako enormný energetický, nerastný, poľnohospodársky a ľudský zdroj, ľahko využiteľný pre častokrát málo vznešené záujmy. Tieto pohľady sú podceňujúce a neúčtivé, ktoré vedú k málo dôstojnej klasifikácii Afriky a jej obyvateľov.

Som si vedomý toho, že slová nemajú všade ten istý význam. Avšak význam slova nádej sa medzi rozličnými kultúrami takmer nemení. Pred niekoľkými rokmi som napísal encykliku o kresťanskej nádeji. Hovoriť o nádeji znamená hovoriť o budúcnosti, a teda o Bohu! Budúcnosť je zakorenená v minulosti a v prítomnosti. Minulosť poznáme veľmi dobre, sme zranení z jej nedostatkov a šťastní z jej pozitívnych naplnení. Prítomnosť prežívame tak, ako môžeme. Dúfam, že čo najlepšie, s pomocou Božou! Práve na tomto základe, tvorením mnohými protirečiacimi a navzájom sa dopĺňajúcimi aspektami, je potrebné s pomocou Božou budovať.

Drahí priatelia, chcel by som sa zamerať – vo svetle tejto nádeje, ktorou sa máme nechať viesť – na dve aktuálne africké skutočnosti. Prvá sa týka – viacmenej všeobecným spôsobom – socio-politického a ekonomického života tohto kontinentu, druhá náboženského dialógu. Tieto skutočnosti zaujímajú nás všetkých, pretože, ako sa zdá, toto storočie sa rodí z bolesti a snahy rozvinúť nádej v týchto dvoch oblastiach.

Počas posledných mesiacov mnohé národy vyjadrili svoju túžbu po slobode, svoju potrebu po materiálnom zabezpečení a svoju vôľu žiť v harmónii aj medzi rozličnými etnikami a náboženstvami. Vznikol aj nový štát na vašom kontinente. Vznikli aj početné konflikty, podniknuté zaslepením človeka jeho túžbou po moci a politicko-ekonomickými záujmami, ktoré neberú ohľad na dôstojnosť človeka a hodnotu prírody. Ľudská bytosť túži po slobode; chce žiť dôstojne; chce dobré školy a výživu pre deti, dôstojné nemocnice pre starostlivosť o chorých; chce byť rešpektovaná; dovoľáva sa priesračného spôsobu vládnutia, ktoré by nemiešalo osobné záujmy so spoločným dobrom; a predovšetkým chce pokoj a spravodlivosť. V týchto chvíľach je tu však príliš veľa škandálov a nespravodlivostí, príliš veľa korupcie a chamtivosti, príliš veľa neúcty, klamstiev a násilia, ktoré vedú k bezútešnosti a smrti. Tieto zlá istote postihujú váš kontinent ale rovnako aj zvyšok sveta. Každý ľud chce pochopiť politické a ekonomické rozhodnutia, ktoré sú urobené v jeho mene. Uvedomuje si manipulovanie, a tak jeho reakcia býva niekedy násilná. Chce participovať na dobrej vláde. Vieme, že žiaden politický ľudský režim nie je ideálny a že žiadne ekonomické rozhodnutie nie je neutrálne, no tieto vždy musia slúžiť spoločnému dobru. Stretávame sa teda s legitímnym dovoľávaním sa väčšej dôstojnosti a predovšetkým väčšej ľudskosti vo všetkých krajinách. Človek chce, aby jeho ľudskosť bola rešpekto-

vaná a zveľaďovaná. Politickí a ekonomickí predstavitelia jednotlivých krajín sa nachádzajú pred determinujúcimi rozhodnutiami, ktorým sa nemôžu vyhnúť.

Z tejto tribúny vyzývam všetkých politických a ekonomických predstaviteľov afrických krajín i celého sveta: Neberte vášmu ľudu nádej! Neberte im budúcnosť a neožobračujte ich prítomnosť! Eticky a odvážne sa stavajte k vašim zodpovednostiam a – ak ste veriaci – prosťte Boha, aby vám dal múdrosť. Práve ona vám umožní pochopiť, že vy ako tvorcovia budúcnosti vášho ľudu sa musíte stať skutočnými služobníkmi nádeje. Nie je jednoduché žiť v postavení sluhy, pevne stáť uprostred názorových prúdov a mocenských záujmov. Moc – a to akákoľvek – veľmi jednoducho zaslepuje človeka, hlavne, keď sa jedná o osobné, rodinné, etnické alebo náboženské záujmy. Iba Boh očisťuje srdcia a úmysly.

Cirkev neponúka nejaké technické riešenie, ani nepodporuje nejaké politické riešenie. Ona opakuje: Nebojte sa! Ľudstvo nie je osamotené zoči-voči týmto výzvam sveta. Boh je tu, je prítomný. Toto je poslanstvo nádeje, z ktorej vychádza energia stimulujúca rozum a dávajúca vôľu jej dynamizmus. Toulouský arcibiskup, kardinál Saliége, hovoril: „Dúfať neznamená prestať konať, ale naopak zdvojnásobiť činnosť.“ Cirkev sprevádza štát v jeho poslaní; chce byť akoby dušou tohto tela neúnavne poukazujúc na to podstatné: Boha a človeka. Túži otvorene a bez strachu plniť túto nesmiernu úlohu tej, ktorá vychováva a ochraňuje, no predovšetkým sa neustále modlí (porov. Lk 18,1), ktorá ukazuje, kde je Boh (porov. Mt 6,21) a kde je skutočný človek (porov. Mt 20,26 a Jn 19,5). beznádej je individualistická. Nádej je spoločná. Nie je toto nádherná cesta, ktorá sa nám ponúka? Pozývam k nej všetkých politických a ekonomických predstaviteľov ako aj zástupcov akademického a kultúrneho života. Aj vy buďte rozsievacími nádeje!

Chcem sa teraz zamerať na druhý bod – medzináboženský dialóg. Myslím, že nie je potrebné pripomínať nedávne konflikty vzniknuté v mene Boha a smrť rozsievajú v mene Toho, ktorý je Život. Každému chápevému človeku je jasné, že je potrebné vždy podporovať pokojnú a vzájomne sa rešpektujúcu spoluprácu medzi rozličnými kultúrami a náboženstvami. Pravý náboženský dialóg odmieta ľudsky egocentrickú pravdu, pretože jedna a jediná pravda je iba v Bohu. Boh je Pravda. Preto žiadne náboženstvo, ani žiadna kultúra nemôžu nijakým spôsobom ospravedlniť vyzývanie k intolerancii a násilniu alebo dokonca k ich použitiu. Agresivita je archaická forma vzťahu, ktorá sa odvoláva na ľahké a málo vznešené inštinkty. Používať zjavené slová, Sväté písmo alebo Božie meno k ospravedlneniu našich záujmov, našich pohodlných politik alebo nášho násilia, je mimoriadne závažnou chybou.

Nemôžem poznať druhého, ak nepoznám sám seba. Nemôžem ho milovať, ak nemilujem sám seba (porov. Mt 22,39). Poznanie, prehlbovanie a praktizovanie vlastného náboženstva sú teda základy pre skutočný medzináboženský dialóg. Toto nemôže začať inak, ako osobnou

a úprimnou modlitbou toho, kto túži po dialógu. Tým, že sa utiahne do skrytosti svojej vnútornej izby (porov. Mt 6,6), aby prosil Boha o očistenie mysle a požehnanie pre vytúžené stretnutie. Táto modlitba žiada od Boha dar vidieť v druhom brata, ktorého treba milovať, a v tradícii, ktorú žije, odraz pravdy, ktorá osvecuje všetkých ľudí (porov. II. vatikánsky koncil, *Nostra aetate*, 2). Je teda vhodné, aby sa každý v pravde postavil pred Boha a pred blížneho. Táto pravda nevyklučuje a nepôsobí zmätko. Zle chápaný medzináboženský dialóg privádza k zmätku alebo k synkretizmu. Toto nie je dialóg, o ktorý sa treba usilovať.

Napriek vynaloženej námahe vieme aj to, že niekedy medzináboženský dialóg nie je ľahký, alebo je hatený z rôznych dôvodov. Toto neznamená úplnú porážku. Foriem medzináboženského dialógu je mnoho. Spolupráca v sociálnej alebo kultúrnej oblasti môže pomôcť ľuďom lepšie sa chápať a žiť spolu pokojne. A je tiež dobre vedieť, že dialóg sa nevedie zo slabosti, ale preto, že sa verí v Boha. Viesť dialóg je doplnkovým spôsobom lásky k Bohu a k blížnemu (porov. Mt 22,37), bez zrieknutia sa toho, kým sme.

Mať nádej neznamená byť naivní, ale naplňať skutok viery v lepšiu budúcnosť. Katolícka cirkev takto uskutočňuje jeden z postojov II. vatikánskeho koncilu - podporovať priateľské vzťahy medzi ňou a príslušníkmi nekresťanských náboženstiev. Už desaťročia Pápežská rada, ktorá ich má na starosti, tká putá, rozvíja početné stretnutia, a pravidelne zverejňuje dokumenty na podporu tohto dialógu. Cirkev sa tak pokúša prinášať liek do zmätku jazykov a rozptýlenia srdca, zrodeného z hriechu Babylo- nu (porov. Gn 11). Pozdravujem všetkých náboženských predstaviteľov, ktorí prejavili prietivosť tým, že sa so mnou prišli stretnúť. Chcem ich uistiť, ako aj tých, ktorí pochádzajú z ďalších afrických krajín, že dialóg ponúkaný Katolíckou cirkvou pramení zo srdca. Povzbudzujem ich k podpore výchovy k dialógu, predovšetkým medzi mládežou, aby objavila, že svedomie každého je svätyňou, ktorá sa má rešpektovať, a že duchovný rozmer buduje bratstvo. Skutočná viera vedie k láske. V tomto duchu vás všetkých pozývam k nádeji.

Tieto všeobecné úvahy sa uplatňujú osobitným spôsobom v Afrike. Na vašom kontinente sú početné rodiny, ktorých členovia vyznávajú rozličné náboženstvá, a jednako tieto rodiny zostávajú jednotné. Táto jednota nevyplýva iba z kultúry, ale je jednotou spevnenou bratskou náklonnosťou. Prirodzene, občas sa vyskytnú porážky, ale aj mnohé víťazstvá. V tejto oblasti Afrika môže poskytnúť všetkým látku na uvažovanie a byť tak zdrojom nádeje.

Na záver by som chcel použiť obraz ruky. Tvorí ju päť odlišných prstov. Každý z nich je však dôležitý a ich jednota tvorí ruku. Dobré porozumenie medzi kultúrami, vzájomný ohľad avšak bez ústupkov od pravdy a rešpektovanie práv každého sú zásadnou povinnosťou. Je potrebné naučiť to všetkých veriacich rôznych náboženstiev. Nenávisť je porážkou, ľahostajnosť slepou ulicou,

a dialóg je otvorením! Nie je toto dobrá pôda, do ktorej budú zasiate semená nádeje? Podat' ruku napokon znamená dúfať v dosiahnutie lásky. Čo je krajšie od podanej ruky? Bola chcená Bohom pre darovanie a prijímanie. Boh nechcel, aby zabíjala (povor. Gn 4,1ss), alebo aby spôsobovala utrpenie, ale aby liečila a pomáhala žiť. Popri srdci a myslí sa i ruka môže stať nástrojom dialógu. Dokáže umožniť rozkvitnúť nádeji, predovšetkým, zvlášť vtedy, keď sa myseľ zajakáva a srdce sa potkyna.

Podľa Svätého písma pre kresťana opisujú nádej tri symboly: prilba, pretože chráni pred porážkou (porov. 1 Sol 5,8), istá a pevná kotva, pripevnená k Bohu (porov. Hebr 6,19) a lampa, ktorá umožňuje očakávať úsvit nového dňa (porov. Lk 12,35-36). Mat' strach, pochybovať a obávať sa, ukotviť sa v súčasnosti bez Boha, alebo nič neočakávať, sú postoje cudzie kresťanskej viere (porov. sv. Ján Zlatoústý, Homília XIV. o Liste Rimanom, 6:PG45,941c), a verím, že aj každej inej viere v Boha. Viera žije súčasnosť, ale očakáva budúce dobrá. Boh je našou prítomnosťou, ale je aj v budúcnosti, "miesto" nádeje. Rozšírenie srdca nie je iba nádej v Boha, ale aj otvorenie sa pre starostlivosť o telesné a časné skutočnosti na oslavu Boha. Nasledujúc Petra, ktorého som nástupcom, vyjadrujem pranie, aby sa vaša viera a nádej upínali na Boha (porov. 1 Pt 1,21). Toto je pranie, ktoré vyslovujem pre celú Afriku, ktorá mi je veľmi drahá! Maj nádej, Afrika, a povstaň! Pán ťa volá. Boh vás žehnaj. Ďakujem.

Návšteva Kňazského seminára sv. Gála

Po predpoludňajšom stretnutí sa Benedikt XVI. presunul do prístavného mestečka Ouidah. Od Cotonou je vzdialené vyše 40 kilometrov.

V meste navštívil miestny Kňazský seminár sv. Gála a pomodlil sa pri hrobe zosnulého kardinála Bernardina Gantina, ktorý je tu pochovaný. Seminár otvorili v roku 1914. Už vtedy sa v ňom pripravovali na kňazstvo seminaristi zo všetkých okolitých krajín – Toga, Nigérie, Pobrežia slonoviny, Konga a Stredoafrickej republiky. V súčasnosti sa v ňom na kňazstvo pripravuje 147 seminaristov z Beninu a Toga.

Svätý Otec sa v seminári krátko v tichosti pomodlil pred vyloženou Sviatosťou Oltárnou a následne pri hrobe zosnulého kardinála Gantina (†2008) a Mons. Louisa Pa-

risota SMA, prvého arcibiskupa Cotonou (†1960). Benedikt XVI. sa potom v nádvorí seminára stretol s kňazmi, seminaristami, rehoľníkmi a laikmi. Povzbudil ich k autentickému a živej viere, neotrasiteľnému základu kresťanského života vo svätosti a v službe pri budovaní sveta.

Príhovor Benedikta XVI. ku kňazom, rehoľníkom, seminaristom a laikom:

Vďaka, Mons. N'Koué, za vaše milé slová, a vďaka, drahí seminaristi, za vaše úctivé slová prijatia. Mám veľkú radosť, že môžem byť medzi vami tu, v Ouidah, a zvlášť v tomto seminári, na mieste, ktoré je pod ochranou svätej Johanky z Arky a zasvätené svätému Gálovi, mužovi výnimočných čností, mníchovi, ktorý túžil po dokonalosti, pastierovi, ktorý sa vyznačoval láskavosťou a poníženosťou. Čo môže byť ušľachtilejšie, ako mať za vzor jeho postavu, rovnako ako postavu Mons. Louisa Parisota, neúnavného apoštola chudobných a promotora miestneho duchovenstva, ďalej pátra Thomasa Moulera, prvého kňaza ešte vtedajšej Dahomey, a kardinála Bernardina Gantina, znamenitého syna vašej krajiny a pokorného služobníka Cirkvi?

Naše stretnutie v dnešné ráno mi poskytuje príležitosť vyjadriť vám osobne svoju vďačnosť za vaše pastoračné nasadenie. Ďakujem Bohu za vašu horlivosť, aj napriek niekedy ťažkým podmienkam, v ktorých ste povolani svedčiť o jeho láske. Ďakujem mu za mnoho mužov a žien, ktorí ohlasovali evanjelium v krajine Benin, ako aj v celej Afrike.

O chvíľu podpíšem postsynodálnu apoštolskú exhortáciu Africae munus. Pojednáva o pokoji, spravodlivosti a zmierení. Tieto tri hodnoty sa predkladajú ako základný evanjeliový ideál pre život pokrstených a vyžadujú zdravé prijatie vašej identity ako kňazov, zasvätených osôb a veriacich laikov.

Drahí kňazi, zodpovednosť za šírenie pokoja, spravodlivosti a zmierenia, sa vás týka osobitným spôsobom. Vzhľadom na prijatie posvätného rádu a vysluhovanie sviatostí, v skutočnosti, vy ste povolani byť ľuďmi spoločenstva. Ako krištál nevyžaruje vlastné svetlo, ale ho odráža a dáva ďalej, tak aj kňaz má nechať zažiarit', čo slávi a čo prijíma. Preto vás povzbudzujem, aby ste dovolili zažiarit' Kristovi vo vašom živote prostredníctvom verného spoločenstva s biskupom, skutočnej dobroty voči vašim spolubratom, hlbokého záujmu o každého pokrsteného a prostredníctvom veľkej pozornosti venovanej každému človeku. Ak dovolíte Kristovi, aby vás pretváral, nikdy nenahradíte krásu vášho kňazstva prchavými a často nezdravými skutočnosťami, ktoré sa pokúša súčasná mentalita vnútiť všetkým kultúram. Apelujem na vás, drahí kňazi, aby ste nepodceňovali veľkosť nesmiernej Božej milosti uloženej vo vás, ktorá vás robí schopnými žiť v službe pokoja, spravodlivosti a zmierenia.

Drahí rehoľníci a rehoľné sestry apoštolského alebo kontemplatívneho života, zasvätený život je radikálne nasledovanie Ježiša. Nech vás vaše bezpodmienečné rozhodnutie pre Krista vedie k bezhraničnej láske k blíž-

nemu! Chudoba a čistota vás skutočne oslobodzujú, aby ste boli bezpodmienečne poslušní výlučne Láske, ktorá, ak sa vás zmocní, tak vás bude viesť, aby ste ju šírili po celom svete. Chudoba, poslušnosť a čistota prehlbujú vo vás smäd po Bohu a hlad po jeho Slove, ktoré, rastúc, sa premieňajú na hlad a smäd slúžiť bližnému trpiacemu nedostatkom spravodlivosti, pokoja a zmierenia. Žijúc verne, evanjeliové rady vás premenia na bratov a sestry všetkých a pomôžu vám s odhodlaním kráčať po ceste k svätosti. Dosiahnete ju, ak, presvedčení, že pre vás žiť je Kristus (porov. Flp 1, 21), urobíte z vašich komunit odlesk Božej slávy a miesto, kde nebudete nikomu nič dlžní, okrem toho, aby ste sa navzájom milovali (porov. Rim 13, 8). Prostredníctvom chariziem vám vlastných, žijúc ducha otvorenosti voči katolíckosti Cirkvi, môžete prispieť k harmonickému vyjadreniu veľkosti Božích darov v službe celému ľudstvu.

Obracajúc sa teraz na vás, drahí seminaristi, povzbudzujem vás, aby ste vstúpili do Kristovej školy a tak nadobúdali čnosti, ktoré vám pomôžu žiť služobné kňazstvo ako miesto vašej svätosti. Bez logiky svätosti ministérium nie je nič iné než jednoduchá sociálna služba. Kvalita vášho budúceho života závisí od kvality vášho osobného vzťahu s Bohom v Ježišovi Kristovi, od vášho obetovania sa, od radostného prijatia nárokov vašej súčasnej formácie. Tvárou tvár výzvam ľudskej existencie kňaz dneška, rovnako zajtrajška – ak chce byť dôveryhodným svedkom v službe pokoja, spravodlivosti a zmierenia – musí byť pokorným, vyváženým, múdrom a šľachetným mužom. Po 60 rokoch kňazského života vám môžem povedať, že nikdy neoľutujete to, čo nadobudnete počas formácie ako intelektuálny, duchovný a pastorálny poklad.

Rovnako aj vás, drahí laickí veriaci, ktorí v srdci každodennej životnej reality ste povolání, aby ste boli soľou zeme a svetlom sveta, povzbudzujem, aby ste obnovili svoje úsilie za spravodlivosť, pokoj a zmierenie. Toto poslanie vyžaduje predovšetkým dôveru v rodinu založenú podľa Božieho plánu a vernosť samotnej podstate kresťanského manželstva. Vyžaduje rovnako, aby sa vaše rodiny stali autentickými „domácimi cirkvami“. Vďaka sile modlitby „sa osobný a rodinný život postupne transformuje a zlepšuje, obohacuje sa dialóg, odovzdáva sa viera deťom, zväčšuje sa radosť z domáceho spolužitia, ktoré viac spája a zjednocuje. (List k svetovému stretnutiu rodín v Mexiku, 17. januára 2009, č. 3). Ak necháte vo svojich rodinách vládnuť lásku a odpustenie, prispejete k budovaniu jednej krásnej a silnej Cirkvi a prenikaniu väčšej spravodlivosti a pokoja do celej ľudskej spoločnosti. V tomto zmysle vás povzbudzujem, drahí rodičia, aby ste mali hlboký rešpekt k životu a svedčili pred vašimi deťmi o ľudských a duchovných hodnotách. Osobitne napomínam katechéty, tých stotočných misionárov, pokorných v srdci, aby vždy ponúkali s neutíchajúcou nádejou a odhodlanosťou ich osobitnú pomoc, ktorá je absolútne nevyhnutná pri šírení viery vo vernosti učení Cirkvi (porov. Ad gentes, 17).

Na záver môjho stretnutia s vami, chcem vás všetkých povzbudiť k autentickej a živej viere, neotrasiteľnému základu kresťanského života vo svätosti a v službe pri budovaní nového sveta. Láska k zjavenému Bohu a k jeho Slovu, láska k sviatostiam a k Cirkvi sú účinnou protilátkou proti synkretizmu, ktorý je omylom. Táto láska napomáha riadnej integrácii autentických kultúrnych hodnôt do kresťanskej viery. Ona oslobodzuje od okultizmu a víťazí nad zlými duchmi, pretože je riadená samotnou mocou Najsvätejšej Trojice. Hlboké prežívanie tejto lásky je tiež kvasom spoločenstva, ktoré búra všetky prekážky, a tak podporuje budovanie Cirkvi, v ktorej neexistuje segregácia medzi pokrstenými, pretože všetci sú jedno v Kristovi Ježišovi (porov. Gal 3,28). Vkladám svoju dôveru do každého jedného z vás, kňazi, rehoľníci a rehoľné sestry, seminaristi a veriaci laici, že vybudujete takúto Cirkev. Ako zábezpeku svojej duchovnej a otcovskej blízkosti, zverujúc vás Panne Márii, zvolávam na všetkých vás, na vaše rodiny, na mladých a chorých hojné nebeské požehnanie!

Nech vás Pán naplní svojou milosťou!“

Podpísanie posynodálnej apoštolskej exhortácie Africae munus

Program Benedikta XVI. pokračoval podpísaním posynodálnej apoštolskej exhortácie Africae munus. Slávnostný akt sa uskutočnil v Bazilike Nepoškvrneného počatia v Ouidah, ktorá je prvou katedrálou v západnej Afrike. Tu Benedikt XVI. po krátkej adorácii a úvodných slovách generálneho sekretára biskupskej synody predniesol prítomným nasledujúci príhovor, po ktorom nasledoval samotný akt podpísania dokumentu.

Príhovor Benedikta XVI. pred podpisom exhortácie Africae munus:

Drahí bratia a sestry!

Srdečne ďakujem generálnemu sekretárovi synody biskupov, arcibiskupovi Nikolovi Eterovičovi, za jeho slová privítania a za predstavenie, ako aj všetkým členom špeciálnej rady pre Afriku, ktorí prispeli k spracovaniu výsledkov synodálneho zhromaždenia vzhľadom na publikovanie posynodálnej apoštolskej exhortácie.

Dnes, podpísaním exhortácie Africae munus, sa uzatvára slávenie synody. Synoda dala impulz Katolíckej cirkvi v Afrike, ktorá sa modlila, reflektovala a diskutovala o téme zmierenia, spravodlivosti a pokoja. Tento proces bol poznačený osobitnou blízkosťou medzi Nástupcom Petrovým a miestnymi cirkvami v Afrike. Biskupi, ale aj odborníci, pozorovatelia, prizvaní špecialisti a delegáti prišli do Ríma, aby sa aktívne zúčastnili na tomto dôležitom cirkevnom podujatí. Ja sám som sa odobral do Yaoundé, aby som predložil Instrumentum laboris synodálneho zhromaždenia predsedom biskupských konferencií, na znak môjho záujmu a starostlivosti o všetky národy afrického kontinentu a priľahlých ostrovov. Teraz mám tú radosť vrátiť sa do Afriky, presnejšie do Beninu, aby som odovzdal tento záverečný pracovný

dokument, v ktorom sa odrážajú reflexie synodálnych otcov, aby v ich syntéze predstavili akúsi víziu ako časť obsiahlej pastoračnej vízie.

Druhé mimoriadne zhromaždenie synody biskupov pre Afriku ťažilo z posynodálnej apoštolskej exhortácie *Ecclesia in Africa* blahoslaveného Jána Pavla II., v ktorej bola silno zdôraznená naliehavosť evanjelizácie kontinentu, ktorá nemôže byť oddelená od ľudského pokroku. Okrem toho tu bol vytvorený koncept Cirkve – Božia rodina. Toto prinieslo bohaté duchovné ovocie pre Cirkev a pre dielo evanjelizácie a ľudského pokroku, ktorý ona priniesla pre africkú spoločnosť ako celok. V skutočnosti Cirkev je volaná k tomu, aby sa stále viac prejavovala ako jedna rodina. Pre kresťanov je komunitou veriacich, ktorá chváli jedného a trojjediného Boha, oslavuje veľké tajomstvá našej viery a čínorodou láskou oživuje vzťahy medzi osobami, skupinami a národmi, bez ohľadu na etnickú, kultúrnu a náboženskú odlišnosť. V prejavovaní tejto služby každej osobe je Cirkev otvorená k spolupráci so všetkými zložkami spoločnosti, zvlášť s reprezentantmi cirkví a cirkevných spoločenstiev, ktoré ešte nie sú v plnej jednote s Katolíckou cirkvou, predovšetkým s tradičnými náboženstvami a islamom.

S týmto cirkevným horizontom sa Druhé mimoriadne zasadnutie biskupskej synody pre Afriku sústredilo na tému zmierenia, spravodlivosti a pokoja. Ide o dôležité body pre celý svet, ktoré ale nadobúdajú mimoriadnu aktuálnosť v Afrike. Stačí pripomenúť napätia, násilie, vojny, nespravodlivosti, zneužívania každého druhu, staré i nové, ku ktorým došlo v tomto roku. Hlavná téma sa týkala zmierenia s Bohom a blížnym. Cirkev zmierená vo svojom vnútri a medzi svojimi členmi sa môže stať prorockým znamením zmierenia na úrovni spoločnosti v každej krajine a na každom kontinente. Sv. Pavol píše: „Ale to všetko je od Boha, ktorý nás skrze Krista zmieril so sebou a zveril nám službu zmierenia“ (2 Kor 5, 18). Základ tohto zmierenia je v samej povahe Cirkvi, ktorá je „v Kristovi akoby sviatosťou, čiže znakom a nástrojom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudstva“ (Konšt. *Lumen gentium*, 1). Cirkev v Afrike je volaná, aby na tejto báze podporovala pokoj a spravodlivosť. *Porte du Non-retour* (Brána nenávratu) nám pripomína túto povinnosť a pobáda nás vypovedať a bojovať proti každej forme otroctva.

Nikdy netreba zanechať hľadanie ciest pokoja! Pokoj je jedným z najcennejších dobier! Pre jeho dosiahnutie treba mať odvahu zmierenia, ktorá prichádza z odpustenia, z túžby začať odznovu život spoločenstva, z vízie budúcnosti, z vytrvalého prekonávania ťažkostí. Ľudia zmierení a v pokoji s Bohom a blížnym môžu pracovať pre väčšiu spravodlivosť v lone spoločnosti. Netreba zabúdať, že prvá spravodlivosť podľa evanjelia je zachovávať vôľu Boha. Z tejto základnej rady pochádzajú nespočetné iniciatívy zamerané na podporu spravodlivosti v Afrike a na dobro všetkých obyvateľov kontinentu, predovšetkým na najnúdznejších, ktorí potrebujú prácu, školy, nemocnice.

Afrika, zem nových Turíc, dôveruj Bohu! Oživovaná Duchom Ježiša Krista vzkrieseného staň sa veľkou rodinou Božou, veľkorysou voči všetkým svojim synom a dcéram, uskutočňovateľom zmierenia, pokoja a spravodlivosti! Afrika, Dobrá zvesť pre Cirkev, staň sa ňou pre celý svet!

Najdôležitejšie body exhortácie *Africae munus*:

Posynodálna apoštolská exhortácia *Africae Munus* je dokument, pripravený pápežom Benediktom XVI. na základe 57 záverečných návrhov 2. mimoriadnej synody pre Afriku, ktorá sa konala v októbri 2009 a venovala sa témam: zmierenie, spravodlivosť a pokoj. Pápežský dokument je rozdelený na dve časti:

- prvá skúma nosné štruktúry poslania Cirkvi na tomto kontinente, ktorého cieľom je priniesť zmierenie, spravodlivosť a pokoj predovšetkým prostredníctvom evanjelizácie

- druhá sa zameriava na oblasti apoštolátu Cirkvi, najmä na tri sektory: výchova, zdravotníctvo a spoločenské komunikačné prostriedky.

Celý text je presiaknutý veľkou nádejou: pápež – vedomý si intelektuálneho, kultúrneho a náboženského dedičstva tohto kontinentu, ale aj aktuálnych výziev, ktorým Afrika čelí – povzbudzuje celý kontinent vždy viac prijímať Krista; oslobodiť sa od všetkého, čo paralyzuje a nájst' v sebe silu pre ďalšie rozvíjanie svojej existencie a vlastnej histórie.

Nová exhortácia je úzko spojená:

- s posynodálnou apoštolskou exhortáciou *Ecclesia in Africa*, ktorá bola zverejnená v r. 1995, po 1. mimoriadnej synode pre Afriku. Z tejto exhortácie preberá najmä myšlienku: Cirkev - Božia rodina.

- s posynodálnou apoštolskou exhortáciou *Verbum Domini*, ktorá bola zverejnená v r. 2010, po Synode o Božom Slove. Z tejto exhortácie preberá dôležitosť biblického apoštolátu.

- s *Lineamentami* pripravovanej biskupskej synody o novej evanjelizácii, ktorá sa uskutoční v r. 2012. Exhortácia zdôrazňuje potrebu nového dynamizmu Cirkvi v Afrike a nových pastoračných programov pre najbližšie desaťročia.

Prvá časť: Nosné štruktúry poslania Cirkvi v Afrike

Vychádzajúc z predpokladu, že „Afrika potrebuje počuť Kristov hlas, ktorý dnes ohlasuje lásku k druhým, i nepriateľom“ (AM 13), apoštolská exhortácia pozýva všetkých k zmiereniu s Bohom a s blížnym. Toto je definované ako „cesta nevyhnutná k dosiahnutiu pokoja“. Je teda dôležité vnútorné očisťovanie človeka, ponúknuť a prijatie odpustenia, ktoré umožňujú znovuoživenie harmónie medzi rodinami. Zostáva samozrejme platné, že vinníci – zodpovední za svoje zločiny – musia byť vypátraní a postavení voči-voči spravodlivosti, aby sa zabránilo opakovaniu ich zločinov.

Pápež ďalej zdôrazňuje, že – hoci vytvorenie soci-

álneho poriadku patrí do kompetencií politiky – predsa Cirkev má povinnosť formovať svedomie mužov a žien a vychovávať ich k Božej spravodlivosti: táto, založená na láske, dospieva až k darovaniu seba samého bratom a ide oveľa ďalej ako vyžaduje len čisto ľudská spravodlivosť. Žiť Kristovu spravodlivosť v tomto prípade teda znamená zasadiť sa o ukončenie konfiškovania bohatstva jednotlivcami na úkor celých národov, ktoré je neprijateľné a nemorálne (AM 24) a snažiť sa o subsidiaritu, solidaritu a lásku v logike Blahoslavenstiev. Preto „zvláštna pozornosť musí byť venovaná chudobným, hladujúcim, chorým, väzňom, migrantom a utečencom“ (AM 27). Cirkev prispieva k vytvoreniu „novej Afriky“ tým, že ukazuje svetu „tichý výkrik nevinne prenasledovaných jednotlivcov, ako aj celých národov, o ktorých prítomnosti i budúcnosti vládcovia premýšľajú len v zmysle osobného zisku“ (AM 30).

Ktoré sú oblasti, v ktorých je toto potrebné uvádzať do praxe? Apoštolská exhortácia poukazuje najmä natechézou – nielen študovanú, ale predovšetkým realizovanú v osobnom, rodinnom i sociálnom živote; ďalej rozlišovanie miestnych tradičných rítov, najmä tých, ktoré sú spojené so zmierením, aby sa tak zvýraznili aspekty, ktoré napomáhajú alebo naopak zabraňujú inkulturácii Evanjelia; a nakoniec podporovanie nového bratstva, v kontraste s extrémistickou príslušnosťou k určitému kmeňu, rase či etniku.

Pápež zdôrazňuje a vyžaduje zvláštnu pozornosť pre tieto skupiny osôb:

- rodiny: pretože – zoči-voči ohrozovaniu samotnej podstaty manželstva, podceňovaniu materstva, banalizovaniu potratov, zjednodušovaniu rozvodov a relativizmu „novej etiky“ – rodina sa musí stať skutočnou „domácou Cirkvou“, schopnou vniesť pokoj a harmóniu do spoločnosti. Úcta a rešpekt, ktoré v Afrike požívajú starí ľudia, by mali inšpirovať celý Západ a stať sa základom stability a spoločenského poriadku.

- ženy: majú nenahraditeľnú úlohu v spoločnosti a v Cirkvi. Útoky a násilie voči ženám musia byť všetkými kresťanmi jednoznačne odsúdené.

- deti: sú darom Božím a prameňom nádeje. Exhortácia jednoznačne odsudzuje zneužívanie detí ako vojakov, ich väznenie, nezákonné využívanie na prácu, znevažovanie a diskriminovanie detí, ktoré sú hendikepované alebo albínske, ako aj ich predaj ako sexuálnych otrokov.

- život: Cirkev sa jednoznačne stavia proti potratom, drogám a alkoholizmu. Je v prvých liniách v boji proti pandémiam malárie, tuberkulózy a aidsu. Aids si vyžaduje nielen lekárske a farmaceutické riešenia, ale najmä etické, teda tie, ktoré sú založené na účinnej prevencii, založenej na manželskej vernosti a na odmietnutí sexuálnej promiskuity. Úplne fundamentálne je bojovať s analfabetizmom a odstrániť trest smrti.

Apoštolská exhortácia okrem toho podčiarkuje, že Afrika nevyhnutne potrebuje dobré a zodpovedné vlády jednotlivých štátov. Vlády, ktoré rešpektujú Ústavy

štátov a ktoré boli výsledkom slobodných volieb v krajinách. Ďalej Afrika potrebuje nezávislý súdny systém a transparentnú administratívu. Dôležité je taktiež dobré využitie prírodného bohatstva pre spoločné dobro a rešpektovanie základných dobier – ako sú voda a zem.

Pápež veľkú pozornosť venuje téme dialógu. Tento musí byť:

- ekumenický: pretože „rozdelené kresťanstvo je pohoršením pre svet“. Pápež vyzýva k založeniu nových ekumenických združení, ktoré by ochraňovali náboženské dedičstvo pred rozmnožením autokefálnych cirkví, synkretistických hnutí a siekt, ktoré často priťahujú významných politikov i jednoduchých veriacich.

- medzináboženský: ktorý je potrebný najmä v dvoch smeroch: 1, s tradičnými africkými náboženstvami – prijať a využiť to, čo je v nich v zhode s Evanjeliom a naopak odmietnuť, čo súvisí s čarami a šamanizmom; 2, s islamom – pápež vyzýva k vytrvalosti v dialógu; úcte k veriacim tohto monoteistického náboženstva a zdôrazňuje rešpektovanie náboženskej slobody a slobody svedomia.

Druhá časť: Oblasti apoštolátu Cirkvi

Pápež sa priamo obracia na biskupov, ktorí sú pozvaní k svätosti života, k jednote s Petrovým nástupcom a k spoločenstvu s kňazmi. Musia odolávať pokušeniam nacionalizmu a angažovať sa vo výchove laikov. Kňazi by mali ponúkať príkladný život v celibáte a v odstupe od materiálnych vecí, zdolávajúc kmeňové a rasové hranice bez upadnutia do pokušenia stať sa politickými vodcami alebo spoločenskými činiteľmi. Svätý Otec sa ďalej obracia na seminaristov, ktorí sú povolani pripravovať sa na kňazstvo z pohľadu teologického i duchovného, v prostredí priaznivom aj pre ich ľudský a psychologický rast. Laici sú pozvaní žiť svätosť vo svete, ukazujúc, že práca je predovšetkým miestom pre osobnú realizáciu a službu bližnému. Pre tých, ktorí pôsobia na poli politiky, ekonomiky, kultúry a spoločnosti, je základom poznanie sociálnej náuky Cirkvi. Pokiaľ ide o diakonov, zasvätené osoby a katechéty, Benedikt XVI. nástojí na ich neustálej formácii, aby boli vzormi kresťanského života. Svätý Otec adresuje slová aj katolíckym školám, univerzitám a inštitúciám, ktoré majú hľadať Pravdu, presahujúcu ľudský rozmer, prispievať k rozvoju africkej teológie, udržiavajúc si svoju katolícku identitu a podporujúc inkulturáciu. Katolíckym zdravotníckym inštitúciám pápež pripomína, že v každom chorom Cirkve vidí trpiaci úd Kristovho Tela, zdôrazňujúc etickú stránku a ochranu života. Financie musia byť spravované transparentne a slúžiť predovšetkým dobru chorých. Nakon sa hlava Katolíckej cirkvi obracia na komunikačné prostriedky. Podľa jeho slov Cirkev musí byť viditeľne a koordinovane prítomná vo svete médií, zohľadňujúc aj nové technológie, nakoľko sú nástrojmi evanjelizácie a formácie afrických národov v oblasti zmierenia, spravodlivosti a pokoja.

Apoštolská exhortácia sa pozastavuje pri dôležitosti evanjelizácie, ponímanej ako *missio ad gentes*, teda ohlasovanie Dobrej zvesti ľuďom, ktorí ju ešte nepoznajú, ako aj v podobe novej evanjelizácie voči tým, ktorí prestali uplatňovať kresťanstvo v praxi, aj za africkými hranicami, v sekularizovanejších krajinách.

Operatívne návrhy:

Apoštolská exhortácia – s použitím niektorých záverečných návrhov synody – ponúka niekoľko operatívnych návrhov pre dosiahnutie zmierenia, spravodlivosti a pokoja v Afrike:

- rozšírenie *lectio divina* a biblického apoštolátu, pretože práve Božie Slovo živí spoločenstvo bratov a sestier

- slávenie kontinentálneho eucharistického kongresu, pretože Eucharistia utvrdzuje nové bratstvo, ktoré prekonáva bariéry jazykov, kultúr, etník, kmeňov a rás

- Cirkev v Afrike má navrhnúť nových kandidátov na svätorečenie, pretože svätci sú príkladnými tvorcami spravodlivosti a apoštolmi pokoja

- biskupi majú podporovať SECAM (Sympóziu biskupských konferencií Afriky a Madagaskaru)

- krajiny Afriky sú pozvané každý rok sláviť deň – alebo týždeň – zmierenia, najmä počas adventného alebo pôstneho obdobia

- v súlade so Svätou stolicou má SECAM pripraviť „Rok zmierenia“ pre celý kontinent

Záver

Apoštolská exhortácia sa uzatvára zdôraznením pevnej nádeje: pápež zveruje cestu evanjelizácie Afrického kontinentu do rúk Panny Márie, aby sa každý – vďaka jej orodovaniu – „stal apoštolom zmierenia, spravodlivosti a pokoja“ a aby sa Cirkev v Afrike stala „jedným z duchovných pľúc ľudstva“.

Obed a stretnutie s členmi beninského organizačného tímu

Po slávnostnom podpise apoštolskej exhortácie sa Benedikt XVI. vrátil späť do mesta Cotonou. Po súkromnom obede a odpočinku na Apoštolskej nunciature sa s asi polhodinovým meškaním oproti pôvodnému plánu stretol na desať minút s členmi beninského organizačného tímu jeho terajšej cesty, kde každého osobne pozdravil.

Návšteva sirotinca

Benedikt XVI. sa potom autom presunul do asi deväť kilometrov vzdalenej časti mesta, kde sa nachádza farský kostol sv. Rity. Po príchode najprv navštívil sirotinec, ktorý spravujú sestry misionárky lásky Matky Terezy, kde sa starajú o niekoľko desiatok opustených, chorých alebo podvyživených detí. Svätého Otca pri krátkej návšteve sprevádzala predstavená komunity sestier a arcibiskup Cotonou. Na nádvorí sirotinca pápeža privítali deti tancom a spevmi. Spoločne potom

recitovali modlitby Otče náš a Zdravas Mária po francúzsky. Po požehnaní deti obštúpili pápeža a spoločne s ním vstúpili do príľahlého farského kostola, kde ho už nadšene očakávalo približne 800 detí z celého Beninu vo veku od sedem do 13 rokov. Stretnutie Svätého Otca s nimi začalo adoráciou pred Najsvätejšou sviatosťou. Po nadšenom detskom speve privítal pápeža v katedrále Mons. René-Marie Ehouzou, biskup diecézy Porto Novo, ktorý je zodpovedným za sociálnu pastoračiu pri Biskupskej konferencii Beninu. Svätého Otca pozdravilo aj malé dievčatko a dve deti, ktoré mu podarovali obraz s jeho fotografiou a fotografiami miest, ktoré navštívil situovaných do pozadia grafického loga cesty do Beninu.

Potom sa ujal slova Benedikt XVI. Vo svojom príhovore deťom na príklade svojho vlastného detstva pripomenul dôležitosť adorácie eucharistického Krista, modlitbu a povzbudil ich, aby svedčili o Ježišovi svojim vrstovníkom.

Drahé deti!

Ďakujem Mons. René-Marie Ehuzuovi, biskupovi Porto Novo a zodpovednému za sociálnu pastoračiu Konferencie biskupov Beninu za jeho slová privítania. Ďakujem aj pánovi farárovi a Aicha za to, čo mi povedali v mene všetkých vás. Po tejto krásnej chvíli adorácie, vás pozdravujem s veľkou radosťou. Ďakujem vám, že ste prišli v tak veľkom počte!

Boh, náš Otec, nás zhromaždil okolo svojho Syna a nášho Brata, Ježiša Krista, prítomného v premenenej hostii počas omše. Je to veľké tajomstvo, ktoré sa adoruje a v ktoré veríme. Ježiš, ktorý nás veľmi miluje, je skutočne prítomný v bohostánkoch všetkých kostolov sveta, v bohostánkoch kostolov vašich štvrtí a vašich farností. Ja vás pozývam, aby ste Ho často navštevovali, aby ste mu hovorili o vašej láske.

Niektorí z vás už boli na prvom svätom prijímaní, ďalší sa na neho pripravujú. Deň môjho prvého svätého

prijímania bol jedným z najkrajších dní môjho života. Nebolo to azda tak aj pre vás? Prečo? Nie je to len z dôvodu pekných šiat, alebo darčiekov, či sviatočného obedu! Je to predovšetkým preto, lebo v ten deň prijímame po prvý raz Ježiša v Eucharistii. Keď ja idem na sväté prijímanie, Ježiš prichádza, aby vo mne prebýval. Musím ho prijať s láskou a pozorne mu načúvať. V hĺbke môjho srdca mu napríklad môžem povedať: "Ježišu, ja viem, že ma miluješ. Daruj mi tvoju lásku, aby som miloval teba a tvojou láskou miloval ostatných. Zverujem ti moje radosti, moje bolesti a moju budúcnosť". Neváhajte, drahé deti, hovoriť o Ježišovi aj ostatným. On je pokladom, o ktorý sa máme podeliť s otvoreným srdcom. V histórii Cirkvi Ježišova láska naplnila odvahou a silou mnohých kresťanov, a tiež aj deti ako ste vy! Tak sv. Kizito, chlapec z Ugandy, bol odsúdený na smrť, pretože chcel žiť podľa krstu, ktorý prijal. Kizito sa modlil. Pochopil, že Boh nie je len dôležitý, ale že je všetkým.

Čo je to modlitba? Je to výkrik lásky k Bohu, nášmu Otcovi, s úmyslom napodobniť Ježiša, nášho brata. Ježiš, keď sa modlil, tak sa utiahol do samoty. Ako Ježiš, tak aj ja môžem nájsť každý deň pokojné miesto, kde sa uzoberiem pred krížom, alebo posvätným obrazom, aby som hovoril s Ježišom a počúval ho. Môžem používať aj evanjelium. Potom si vo svojom srdci uchovám úryvok, ktorý ma oslovil a môže ma viesť počas dňa. Zostávať krátky čas s Ježišom Mu umožní naplniť moje srdce jeho láskou, jeho svetloma jeho životom! Túto lásku, ktorú prijímam v modlitbe, som povolaný dávať mojim rodičom, mojim priateľom, všetkým s ktorým žijem, aj tým, ktorí ma nemilujú, a aj tým, ktorých si veľmi nevážim. Drahé deti, Ježiš vás miluje! Poproste aj vašich rodičov, aby sa s vami modlili! Niekedy ich treba troch popchnúť. Neváhajte to urobiť. Boh je tak dôležitý!

Nech Panna Mária, jeho Matka vás naučí milovať ho stále viac prostredníctvom modlitby, odpustenia a lásky. Všetkých vás zverujem práve Jej, ako aj všetkých vašich blízkych a vašich vychovávateľov. Pozrite! Vytiahnem z môjho vrecka ruženec. Ruženec je ako nástroj, ktorý sa môže používať pre modlitbu. Modliť sa ruženec je jednoduché. Možno ho už poznáte, ak nie, tak poproste vašich rodičov, aby vás ho naučili. Okrem toho, na záver nášho stretnutia každý z vás dostane ruženec. Keď ho budete mať v rukách, môžete sa modliť za pápeža, za Cirkev a za všetky dôležité úmysly. A teraz, predtým než vás všetkých s veľkou láskou požehnám, pomodlime sa spoločne Zdravas Mária, za všetky deti na svete, osobitne za tých, ktorí sú chorí, trpia hladom a vojnou. Teraz sa pomodlime: Zdravas Mária,..."

Po príhovore sa Svätý Otec spolu s deťmi pomodlil modlitbu Zdravas Mária a odovzdal pánu farárovi ako dar pre farnosť obraz narodenia Pána Ježiša a liturgický kalich. Potom všetkým udelil svoje apoštolské požehnanie a za spevu, obklopený húfom detí nastúpil do papamobilu a vrátil sa na Apoštolskú nunciatúru.

Stretnutie s biskupmi Beninu

Program ukončil v sídle nunciatúry stretnutím s biskupmi Beninu, ktorým sa tiež prihovoril:

Páni kardináli, drahý Mons. Ganyé, predseda Konferencie biskupov v Benine, drahí bratia v biskupskej službe!

Je pre mňa veľkou radosťou v tento večer sa spoločne s vami stretnúť, s vami, ktorí ste pastiermi Katolíckej cirkvi v Benine. Ďakujem predsedovi vašej biskupskej konferencie Mons. Antoineovi Ganyéovi, arcibiskupovi Cotonou, za bratské slová, ktoré práve povedal vo

vašom mene. Som rád, že spolu s vami môžem vzdať vďaka Pánovi pri príležitosti osláv 150-teho výročia začiatku evanjelizácie vašej krajiny. Skutočne, 18. apríla 1861 prví misionári z Africkej misijnej spoločnosti sa vylodili v Ouifahu, začnúc takto novú stránku ohlasovania evanjelia v Západnej Afrike. Všetkým misionárom, biskupom, kňazom, rehoľníkom a rehoľníckam, laikom pochádzajúcich z rôznych krajín alebo pôvodom z tejto krajiny, ktorí nasledovali od tej doby až do dneška, je Cirkev osobitne vďačná. Títo veľkoryso urobili zo svojho života dar, niekedy až hrdinským spôsobom, aby sa Božia láska ohlasovala všetkým.

Oslava tohto výročia musí byť pre vašu komunitu a pre každého jej člena príležitosťou k hlbokéj duchovnej obnove. A je na vás, pastieroch Božieho ľudu, rozpoznať jej obrysy vo svetle Božieho slova. Rok viery, ktorý som chcel verejne ohlásiť pri príležitosti päťdesiateho výročia začiatku Druhého Vatikánskeho koncilu, bude určite vhodnou príležitosťou, ktorá umožní veriacim znovuobjaviť a prehĺbiť svoju vieru v osobu Spasiteľa ľudstva. Skutočne, títo muži a ženy umiestnili Krista do stredú svojho života, počas 150 rokov mali odvahu obetovať všetko pre službu evanjelia. Dnes ten istý postoj musí byť v centre života celej Cirkvi. Je to tvár Krista ukrižovaného a osláveného, ktorá nás všetkých musí viesť a tak svedčiť. Tento prístup vyžaduje neustálu konverziu, ktorá dáva novú silu prorockej dimenzii nášho ohlasovania. Od tých, ktorí dostali poslanie viesť Boží ľud, sa očakáva, že budú prebúdať a napomáhať pri rozoznávaní znakov Božej prítomnosti v srdciach ľudí a v udalostiach. Všetci veriaci môžu prežívať osobné a komunitné stretnutie s Kristom, aby sa tak stali ohlasovateľmi! Toto stretnutie s Kristom musí byť pevne zakorenené v prijímaní a me-

ditovaní Božieho slova. Skutočne, Sväté písmo musí zabrať centrálnu miesto v živote Cirkvi a v živote každého kresťana. Povzbudzujem vás k tomu, aby ste z tohto znovuobjavenia urobili zdroj neustálej obnovy, aby zjednocovala každodenný život veriacich a bola stále v srdci každej cirkevnej činnosti.

Toto Božie slovo si Cirkev nemôže nechať len pre seba, ale je povolaná ohlasovať ho svetu. Tento Jubilejný rok musí byť pre cirkev v Benine privilegovanou príležitosťou k oživeniu jej misijného vedomia. Apoštolská horlivosť, ktorá by mala animovať všetkých veriacich, pochádza priamo z ich krstu, a preto sa nikto nemôže vyhnúť zodpovednosti vyznávať svoju vieru v Krista a jeho evanjelium, kdekoľvek sa veriaci nachádzajú, a v ich každodennom živote. Pokiaľ ide o biskupov a kňazov, oni sú pozvaní prebudiť toto povedomie v rodinách, farnostiach, v komunitách a v rôznych náboženských hnutiach. Opäť by som chcel upozorniť na kľúčovú úlohu katechétov pri misijnej činnosti vašich diecéz. Na druhej strane, ako som uviedol v posynodálnej Apoštolskej exhortácii *Verbum Domini*, „v žiadnom prípade sa Cirkev nemôže obmedziť len na pastoračnú službu údržby pre tých, ktorí už poznajú Kristovo evanjelium. Misionársky impulz je jasným znakom zrelosti cirkevného spoločenstva“ (číslo 95). Cirkev teda musí ísť ku všetkým. Povzbudzujem vás k tomu, aby ste pokračovali vo vašom úsilí s cieľom zdieľania misijných pracovníkov z chudobnejších diecéz, či už ide o vašu krajinu alebo o iné africké krajiny alebo kontinenty. Nebojte sa vzbudzovať misijné povolania kňazov, rehoľníkov a rehoľníčok ako aj laikov!

Aby svet uveril v slovo, ktoré Cirkev ohlasuje, je nevyhnutné, aby Kristovi učeníci boli medzi sebou jednotní (porov. Jn 17,21). Vodcovia a pastieri vášho ľudu - vy ste povolaní mať živú účasť na vedomí sviatostného bratstva, ktoré vás zjednocuje v jednej misii, ktorá je vám zverená tak, aby ste sa stali účinnými znameniami a promotormi jednoty vo vašich diecézach. K vašim kňazom, okrem postoja počúvania, musí prevážiť osobná a otcovská pozornosť, aby oni, vedomí si dobra, ktoré chcete pre nich, žili pokojne a úprimne svoje kňazské povolanie, a vyžarujú ho radostne okolo seba verne vykonávali svoje povinnosti. Vyzývam vás preto k pomoci kňazom a veriacim, aby aj oni znovuobjavili krásu kňazstva a kňazskej služby. Ťažkosti, s ktorými sa stretávate a ktoré môžu byť niekedy vážne, nesmú byť nikdy motívom straty nádeje, ale naopak, podnetom a prebudením u kňazov a biskupov k hlbokému duchovnému životu, ktorý naplní ich srdcia stále väčšou láskou ku Kristovi a prekypujúcou horlivosťou pre posvätenie Božieho ľudu. Posilnenie väzieb bratstva a priateľstva medzi všetkými bude rovnako veľkou podporou, ktorá umožní napredovať pri hľadaní duchovného a ľudského rastu.

Milí bratia v biskupskej službe, formácia budúcich kňazov vašej diecézy je realitou, ktorá vám osobitne leží na srdci. Živo vás povzbudzujem k tomu, aby sa stala jednou z vašich pastoračných priorít. Je dôležité,

aby solidná ľudská, intelektuálna a duchovná formácia umožnila mladým ľuďom dosiahnuť osobnú, psychologickú a emocionálnu rovnováhu, ktorá ich pripraví na prijatie reality kňazského života, najmä v oblasti vzťahov. Okrem toho, ako som povedal v liste, ktorý som nedávno adresoval všetkým seminaristom, „najdôležitejšou vecou na ceste ku kňazstvu a počas celého kňazského života je osobný vzťah s Bohom v Ježišovi Kristovi. Kňaz [...] je Božím poslom medzi ľuďmi. Chce viesť k Bohu a tak napomôcť rastu aj skutočnému spoločenstvu ľudí medzi sebou. V tomto zmysle sa seminaristi musia naučiť žiť v neustálom kontakte s Bohom. Preto vyber formátorov je dôležitá a zodpovedná úloha, ktorá náleží biskupom. Vyzývam vás k tomu, aby ste ju vykonávali s rozvážnosťou a diskretnosťou. Formátori, okrem nevyhnutných ľudských a intelektuálnych kvalít, musia v srdci rásť na ceste ku svätosti, ako aj mať schopnosť pomôcť mladým ľuďom pri hľadaní Božej vôle v ich živote.

Biskupská služba, ku ktorej vás Pán povolal, má svoje radosti a svoje bolesti. Dnes večer, keď sa s vami stretávam, by som chcel zanechať každému z vás posolstvo nádeje. Počas týchto posledných 150 rokov Pán urobil veľké veci uprostred Beninského ľudu. Buďte si istí, že on vás bude aj naďalej každodenne sprevádzať vo vašom záväzku a v službe evanjelizácie. Buďte vždy pastiermi podľa Božského srdca, autentickými služobníkmi evanjelia. To je to, čo muži a ženy našej doby očakávajú od vás. Milí bratia v biskupskej službe, na konci nášho stretnutia by som chcel vyjadriť moju veľkú radosť z návratu na africkú pôdu a najmä do Beninu pri tejto dvojakej príležitosti - osláv 150-ťeho výročia evanjelizácie vašej krajiny a odovzdania post-synodálnej Apoštolskej exhortácie *Africae munus*. Chcel by som poďakovať vám a prostredníctvom vás celému Beninskému ľudu za vrelé prijatie, povedal by som jednoducho „africké prijatie“, ktoré ste mi prejavili. Zverujem Panne Márii, Našej Africkej Pani, každú z vašich diecéz, rovnako ako váš ľud a vašu biskupskú službu. Ona nech bdie nad všetkým ľuďom Beninu! Z celého srdca vám udeľujem vrúcne apoštolské požehnanie, ako aj kňazom, rehoľníkom a rehoľníčkam, katechétom a všetkým veriacim vašej diecézy.“

Na stretnutí sa zúčastnili aj kardináli a biskupi, ktorí tvoria oficiálny sprievod Benedikta XVI. Potom nasledovala spoločná večera v priestoroch Apoštolskej nunciatúry.

Eucharistická bohoslužba na štadione v Cotonou

Nedeľný program začal krátko po 8:00 h. Svätý Otec sa premiestnil papamobilom z Apoštolskej nunciatúry na štadión (*Stade de l'Amitié*) v Cotonou, kde celebroid slávnostnú svätú omšu zo slávnosti Krista Kráľa. Spolu so Svätým Otcom bohoslužbu v latinčine a francúzštine koncebrovalo takmer dvesto biskupov zo všetkých kútov Afrického kontinentu a niekoľko tisícov kňazov. Svätej omše sa okrem obrovského zástupu veriacich zúčastnil aj prezident Beninskej republiky, predstavitelia vlády a ostatných štátnych inštitúcií.

Benedikta XVI. na začiatku svätej omše privítal Mons. Antoine Ganyé, miestny arcibiskup a predseda Konferencie biskupov Beninu. Na štadión zavítalo vyše 30-tisíc veriach. Ďalších, približne 50-tisíc sa ich nachádzalo v okolí štadióna, kde sledovali svätú omšu na veľkoplošných obrazovkách. Benedikt XVI. predniesol homíliu v niekoľkých rečiach:

Drahí bratia v biskupskej a kňazskej službe, drahí bratia a sestry!

Po stopách môjho blahoslaveného predchodcu, pápeža Jána Pavla II. s veľkou radosťou prichádzam po druhý raz na tento milovaný africký kontinent a prišiel som k vám do Beninu, aby som vám priniesol posolstvo nádeje a pokoja. Predovšetkým túžim z celého srdca poďakovať Mons. Antoineovi Ganyému,

arcibiskupovi Cotonou, za jeho slová prijatia a pozdraviť biskupov Beninu, ako aj všetkých kardinálov a biskupov, ktorí sem prišli z mnohých afrických krajín a ostatných kontinentov. Aj vás všetkých, milovaní bratia a sestry, ktorí ste sem prišli, aby ste sa zúčastnili svätej omše spolu s Petrovým nástupcom, čo najsrdečnejšie pozdravujem. Nepochybne myslím na obyvateľov Beninu, ale aj na veriach okolitých frankofónnych krajín, Toga, Burkine Faso, Nigeru a ďalších. Táto eucharistická modlitba v dnešnú slávnosť Nášho Pána Ježiša Krista Kráľa vesmíru je príležitosťou, aby sme sa poďakovali Bohu za 150. výročie prvej evanjelizácie Beninu, ako aj za Druhé zvláštne zhromaždenie biskupskej synody pre Afriku, ktoré sa pred niekoľkými mesiacmi konalo v Ríme.

Evanjelium, ktoré sme práve počuli, nám hovorí, že Ježiš, Syn človeka, ktorý ako posledný bude súdiť naše životy, si chcel na seba vziať podobu tých, ktorí sú hladní a smädní, cudzincov, nahých, chorých alebo väznených, vlastne všetkých ľudí, ktorí trpia alebo sú odstrkovaní; teda to, ako sa správame voči nim my, sa bude považovať za postoj, ktorý máme voči samotnému Ježišovi. Nevidíme v tom len obyčajný slovný zvrät alebo jednoduchý obraz! Dokazuje to celá Ježišova existencia. On, Boží Syn, sa stal človekom, zdieľal náš život, až do úplných detailov, stal sa služobníkom najmenších z bratov. Ten, ktorý nemal kam hlavu skloniť, bude odsúdený na smrť na kríži. Toto je Kráľ, ktorého oslavujeme!

Nepochybne, môže sa nám to zdať trochu poburujúce. Aj dnes, ako pred 2000 rokmi, sme zvyknutí na to, že znaky kráľovskej hodnosti sa prejavujú v úspechu, vážnosti, peniazoch alebo moci a robí nám problém prijať takéhoto kráľa, kráľa, ktorý sa stáva služobníkom najmenších, najpokornejších, kráľa, ktorého trónom je kríž.

A napriek tomu nám Písmo hovorí, že Kristova sláva sa prejavuje takto: práve v pokore pozemského života On nadobúda moc súdiť svet. Pre Neho kraľovať znamená slúžiť! A to, čo od nás žiada, je nasledovať ho v tomto živote, slúžiť, byť pozornými na hlas chudobných, slabých a odvrhnutých. Pokrstený človek vie, že jeho rozhodnutie ísť za Kristom môže vyžadovať veľké obety, niekedy dokonca obeť vlastného života. Ale, ako nám pri-

pomenul Pavol, Kristus zvíťazil nad smrťou a so sebou prináša Vzkriesenie. Vovádza nás do nového sveta, sveta slobody a šťastia. Aj dnes nás ešte zväzuje mnoho pút so starým svetom, mnoho obáv nás robí väzňami a bráni nám žiť v slobode a radosi. Dovoľme Kristovi, aby nás oslobodil od tohto starého sveta! Naša viera v Neho, ktorý víťazí

nad každou našou obavou a každou našou biedou, nás vovádza do nového sveta, do sveta, v ktorom spravodlivosť a pravda nie sú výsmechom, do sveta vnútornej slobody a pokoja voči sebe samému, voči iným a voči Bohu. Toto je dar, ktorý sme dostali od Boha v krste!

„Poďte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta.“ (Mt 25,34). Prijmime toto slovo požehnania, ktorým sa Syn človeka obráti v deň Posledného súdu na mužov a ženy, ktorí spoznali jeho prítomnosť v najpokornejších spomedzi bratov, v srdci slobodnom a plnom Pánovej lásky! Bratia a sestry, tento úryvok z Evanjelia je naozaj slovom nádeje, pretože Kráľ vesmíru sa nám stal najbližším, služobníkom najmenších a najpokornejších. A ja by som sa chcel s láskou obrátiť na všetkých ľudí, ktorí trpia, na chorých, na tých, čo sú postihnutí ochorením AIDS alebo inými chorobami, na všetkých, ktorých spoločnosť vytlačila na okraj. Nebojte sa! Pápež je pri vás v modlitbe a myslí na vás. Nebojte sa! Ježiš sa chcel stotožniť s malými a chorými; chce prežívať s vami vaše utrpenie a spoznať vo vás bratov a sestry, ktorých oslobodzuje od každého zla a od každého utrpenia! Každý chorý a každý chudobný si zasluhuje náš rešpekt a našu lásku, pretože cez neho nám Boh ukazuje cestu do neba.

A dnes vás znovu pozývam, aby ste sa radovali so mnou. Je to vlastne 150 rokov, odkedy bol Kristov kríž zasadený do vašej zeme, odkedy sa v nej po prvý raz ohlásilo Evanjelium. V tento deň ďakujeme Bohu za dielo, ktoré vykonali misionári, „apoštolskí robotníci“, pochádzajúci z vášho domova alebo z iných krajín, biskupi, kňazi, rehoľníci, rehoľníčky, katechéti, všetci tí, ktorí včera ako aj dnes, dopomohli, aby sa viera v Ježiša Krista rozšírila na africkom kontinente! Moja spomienka

patrí ctihodnému kardinálovi Bernardinovi Gantinovi, ktorý je príkladom viery a nádeje pre Benin a pre celý africký kontinent!

Drahí bratia a sestry, všetci tí, ktorí dostali zázračný dar viery, tento dar stretnutia so Vzkrieseným Pánom, cítia aj potrebu ohlasovať ho ostatným. Cirkev existuje, aby ohlasovala túto Dobrú zvesť! A táto úloha je stále naliehavá! Po 150 rokoch je ešte stále veľa tých, ktorí nepočuli posolstvo o Kristovej spásе! Mnoho je aj tých, ktorí odmietajú otvoriť vlastné srdce Božiemu slovu! Veľa je aj tých, ktorých viera je slabá a ktorých myslenie, zvyky a spôsob života nerešpektujú realitu Evanjelia a myslia si, že honba za egoistickým blahobytom, rýchlym ziskom alebo mocou si najvyšším cieľom ľudského života. Buďte nadšenými svedkami so srdcom horiacim vierou, ktorú ste dostali! Prinášajte všade svetlo láskavej tváre Spasiteľa, osobitne mladým, ktorí hľadajú zmysel života a nádeje v tomto náročnom svete!

Cirkev v Benine dostala od misionárov veľa: teraz musí ona vziať na seba toto posolstvo nádeje pre ľudí, ktorí ešte nespoznali alebo už nepoznajú tvár Pána Ježiša. Drahí bratia a sestry, pozývam vás, aby ste sa znepokojovali kvôli evanjelizácii vo vašej krajine a medzi národmi vášho kontinentu a celého sveta. Nedávna Biskupská synoda pre Afriku to naliehavo pripomína: človek nádeje, kresťan, nemôže zostať ľahostajný voči svojim bratom a sestrám. To by si úplne protirečilo s postojom Ježiša. Kresťan je neúnavný tvorca spoločenstva, pokoja a solidarity, darov, ktoré sme dostali od Ježiša. Ak sme tomu verní, spolupracujeme na uskutočňovaní plánu Božej spásy pre ľudstvo.

Drahí bratia a sestry, preto vás pozývam, aby ste posilnili vašu vieru v Ježiša Krista prostredníctvom vášho obrátenia na jeho obraz. Jedine On nám daruje pravý život a dokáže nás oslobodiť od všetkých našich strachov a ľahostajnosti, od každej našej obavy. Objavte znovu korene svojho bytia v krste, ktorý ste prijali a ktorý z vás robí Božie deti! Nech vás Ježiš Kristus posilní, aby ste žili ako kresťania a snažili sa štedro odovzdávať novým generáciám to, čo ste dostali od vašich Otcov viery!

V jazyku fon: Nech vás Pán naplní milosťami!

(po anglicky)

V tento slávnostný deň sa spoločne radujeme z kráľovstva Krista Kráľa na celej zemi. Práve On rúca všetky prekážky k zmiereniu, spravodlivosti a pokoju. My vieme, že skutočná kráľovská hodnosť nespočíva v prejave moci, ale v pokore služby, nespočíva v utláčaní slabých, ale v schopnosti chrániť ich a viesť do života v plnosti (por. Jn 10,10). Kristus kraluje z kríža a svojím otvoreným náručím objíma všetky národy zeme a volá ich k jednote. Prostredníctvom kríža rúca všetky múry rozdelenia, spája nás navzájom a s Otcem. Modlime sa dnes za všetky africké národy, aby všetci žili v spravodlivosti, pokoji a radošti Božieho kráľovstva (por. Rim 14,17). V tejto atmosfére srdečne pozdravujem všetkých ang-

licky hovoriacich veriacich, ktorí prišli z Ghany, Nigérie a okolitých krajín. Nech vás Boh všetkých požehná!

(v portugalčine)

Drahí bratia a sestry portugalsky hovoriacich krajín Afriky, všetkých vás pozdravujem a pozývam vás obnoviť svoje rozhodnutie patriť Kristovi a slúžiť jeho kráľovstvu zmierenia, spravodlivosti a pokoja! Jeho kráľovstvo môže byť v našom srdci ohrozené. Tu sa Boh stretáva s našou slobodou. My – a jedine my – mu môžeme zabrániť, aby nám vládol a následne obmedziť jeho vplyv v našej rodine, spoločnosti a dejinách. Kvôli Kristovi sa mnohí muži a ženy víťazne postavili proti pokušeniam sveta, aby vytrvali vo vernosti viery, niekedy až za cenu mučeníctva. Drahí pastieri a veriaci, buďte podľa ich príkladu soľou a svetlom Krista v africkej zemi! Amen.“

Odovydanie posynodálnej apoštolskej exhortácie Africae munus

V závere svätej omše Svätému Otcovi poďakoval arcibiskup Nikola Eterovič, generálny sekretár Synody biskupov. Následne Benedikt XVI. odovzdal 40 predsedom biskupských konferencií Afriky posynodálnu apoštolskú exhortáciu Africae munus, ktorú v sobotu podpísal v Bazilike Nepoškvrneného počatia Panny Márie v Ouidah. Pred jej odovzdaním sa prítomným biskupom a veriacim prihovoril:

Páni kardináli, ctihodní bratia v biskupskej a kňazskej službe, drahí bratia a sestry!

Počas tejto slávnostnej liturgie sme ďakovali Pánovi za dar Druhého zvláštneho zhromaždenia biskupskej synody pre Afriku, ktorá sa konala v októbri 2009 na tému: Cirkev v Afrike v službe zmierenia, spravodlivosti a pokoja: „Vy ste soľ zeme... vy ste svetlo sveta.“ (Mt 5,13-14). Dakujem všetkým synodálnym otcem za účasť na prácach tohto synodálneho zhromaždenia. Moja vďaka patrí generálnemu sekretárovi biskupskej synody, Mons. Nikolovi Eterovičovi, za jeho prácu a za slová, ktoré mi adresoval vo vašom mene.

Po tom, ako sme včera podpísali posynodálnu apoštolskú exhortáciu Africae munus, som šťastný, že dnes môžem odovzdať všetkým miestnym Cirkvám, prostredníctvom vás, predsedov afrických biskupských konferencií, či už národných alebo regionálnych, a predsedov synod východných katolíckych Cirkví. Po prijatí tohto dokumentu sa na miestnej úrovni začína etapa preberania a realizácie teologických, ekleziologických, duchovných a pastoračných faktov, ktoré táto exhortácia obsahuje. Tento text chce podporovať, povzbudzovať a upevňovať rôzne miestne, už existujúce iniciatívy. Okrem toho, chce byť inšpiráciou pre ďalšie iniciatívy Katolíckej cirkvi v Afrike.

Jedným z prvých poslaní Cirkvi je ohlasovať Ježiša Krista a jeho Evanjelium ad gentes (národom), teda evanjelizácia tých, ktorí sú tak či onak vzdialení od Cirkvi. Prajem si, aby vás táto Exhortácia sprevádzala pri ohlasovaní Ježišovej Dobrej zvesti v Afrike. Toto nie je len

posolstvo alebo slovo. Je to predovšetkým otvorenosť a odovzdanie sa Osobe: Ježišovi Kristovi, vtelenému Slovu. Jedine on má slová večného života (porov. Jn 6,68)! Podľa Kristovho príkladu sú všetci kresťania povolaní odzrkadľovať milosrdenstvo Otca a svetlo Ducha svätého. Evanjelizácia predpokladá a zahŕňa aj zmiernenie a podporuje pokoj a spravodlivosť.

Drahá Cirkev v Afrike, buď stále viac soľou zeme, tejto zeme, ktorú Ježiš Kristus požehnal svojou prítomnosťou, keď v nej našiel útočisko! Buď soľou africkej zeme, zeme požehnanej krvou všetkých mučeníkov, mužov, žien a detí, svedkov kresťanskej viery, až po najvyšší dar ich vlastného života! Buď svetlom sveta, svetlom Afriky, ktorá často v skúškach hľadá cestu pokoja a spravodlivosti pre všetkých jej obyvateľov. Tvojím svetlom je Ježiš Kristus, „Svetlo sveta“ (Jn 8,12). Boh ťa zehnaj, drahá Afrika!

Príhovor pred modlitbou Anjel Pána

Na záver svätej omše predniesol Svätý Otec svoj pravidelný nedeľný príhovor pred modlitbou Anjel Pána.

Drahí bratia a sestry!

Na záver tejto slávnostnej Eucharistie, spojení s Kristom, obraciame sa s dôverou na jeho Matku s modlitbou Anjel Pána. Po tom, čo som odovzdal apoštolskú exhortáciu *Africae Munus*, túžim odovzdať Panne Márii, našej Panej Afriky, novú etapu, ktorá sa otvára pred Cirkvou na tomto kontinente, aby ona sprevádzala budúcnosť evanjelizácie celej Afriky, osobitne tejto v Benine.

Panna Mária prijala s radosťou pozvanie Pána, aby sa stala Ježišovou Matkou. Nech nás ona privádza odpovedať na poslanie, ktoré nám Boh dnes zveruje! Mária je ženou našej zeme, ktorá dostala privilegium priviesť na svetlo Spasiteľa sveta. Kto lepšie ako ona pozná hodnotu a krásu ľudského života? Nech nikdy neprestaneme obdivovať dar života! Kto iný ako ona pozná lepšie potreby mužov a žien, ktorí ešte putujú po tejto zemi? Pod krížom spojená so svojim ukrižovaným Synom je Ona Matkou nádeje. Táto nádej nám pomôže prijímať každodennosť so silou, ktorú dáva pravda zjavená Ježišom.

Drahí bratia a sestry Afriky, zeme, ktorá bola pohostinnou k Svätej rodine – pokračujte v rozvíjaní kresťanských, rodinných hodnôt. Zatiaľ čo mnoho rodín je rozdelených, vyhostených, poznačených nekonečnými konfliktami, vy buďte budovateľmi zmierenia a nádeje. S Máriou, Pannou z chválospevu Magnifikat, budete môcť vždy zotrvať v radošti. Nech táto radosť bude v srdciach vašich rodín a vašich krajín! Slovmi Anjel Pána sa teraz obráťme na našu milovanú Matku. Zverme jej úmysly, ktoré nosíme v srdci a prosíme ju za Afriku a za celý svet.

Rozlúčka s Beninom

Popoludní o 16:00 sa na medzinárodnom letisku kardinála Bernardina Gantina konala oficiálna rozlúčka. Benedikt XI. v príhovore okrem iného povedal, že si znovu prial navštíviť africký kontinent, pretože je vnútorne

presvedčený, že je zemou nádeje. Africkým veriacim odporučil, aby pozorne študovali nový pápežský dokument *Africae munus*. Ocenil tiež harmonické súžitie rôznych zložiek beninskej spoločnosti, cirkvi a štátu. Po pol piatej Svätý Otec odletel späť do Ríma.

Benedikt XVI. neskrýval radosť z prijatia v africkom Benine

Benedikt XVI. bol počas návštevy v africkom Benine vo výbornej kondícii. Neskrýval svoju radosť a vďaku z výnimočného prijatia, akého sa mu dostalo. Novinárom to povedal na sobotnom brífingu hovorca Svätej stolice P. Federico Lombardi. Svätý Otec podľa neho veľmi dobre zvládol aklimatizáciu teplotného rozdielu medzi Talianskom a Beninom. „Jedná sa o nezabudnuteľnú skúsenosť. Prijatie sa môže porovnať s cestami Jána Pavla II. do Poľska a do Mexika, no terajšie prijatie bolo výnimočné“, dodal na adresu prijatia P. Lombardi. Doplnil, že v piatok (18. novembra) večer sa Benedikt XVI. stretol na nunciatúre s členmi komunity sv. Egídia a členmi Neokatechumenátnej cesty, ktorí sa v Benine venujú zdravotnej starostlivosti a práci s ľuďmi na ulici.

Hovorca P. Lombardi sa prostredníctvom telemostu vyjadril aj k sobotným a nedeľným udalostiam. „Najkrajším momentom sobotného dňa (19. novembra) bolo stretnutie s deťmi. „Toto stretnutie dodalo radosť a silu. Stalo sa symbolom apoštolskej cesty, pretože predstavuje pozornosť Svätého Otca a Cirkvi voči deťom, a teda voči budúcnosti Afriky. V Afrike je percentuálny počet detí veľmi vysoký, čo znamená, že tento kontinent môže mať veľkú budúcnosť, ak sa ľudský potenciál ukrytý v týchto mnohých deťoch nechá rásť s láskou, prijatím, rešpektom a schopnosťou ich vzdelávania,“ uviedol Federico Lombardi.

Páter Lombardi ďalej spomenul, že dnes ráno, predtým, než Svätý Otec odišiel z Nunciatúry na svätú omšu, sa stretol s rodinou Mons. Adokonou, sekretára Pápežskej rady pre kultúru, ktorý je členom pápežského sprievodu. Mons. Adokonou robil svoju doktorskú prácu pod vedením terajšieho pápeža, ktorý bol jeho profesorom. Rodina darovala Benediktovi XVI. vyrezávané stoličky z tvrdého afrického dreva, podobné tým, aké mal kardinál Gantin vo svojom Rímskom byte a Svätý Otec ich veľmi dobre poznal. ml, js, jak, rl,lr,pd,lm, ru / foto RV

Arcibiskup Vasil' slávil archijerejskú liturgiu na hrobe sv. Jozafáta

Rím, 12. novembra (TK KBS) - Byzantsko-slovanské spevy sa ozývali v Bazilike sv. Petra v Ríme počas archijerejskej svätej liturgie, ktorú slávil pri príležitosti sviatku sv. Jozafáta na jeho hrobe sekretár Kongregácie pre východné cirkvi arcibiskup Cyril Vasil', SJ. Zúčastnilo sa jej množstvo kňazov, rehoľníkov, bohoslovcov i veriачích rozličných národností.

„Keby sme mohli štyrmi slovami podať charakteristiku sv. Jozafáta, tak sú to viera, pokora, horlivosť a odvaha. Tieto čnosti v živote sv. Jozafáta boli silné, lebo ich rozpaľovala a oživovala najväčšia čnosť - láska. Ak bol Jozafát hlboko veriaci, tak preto, lebo miloval,“ povedal arcibiskup Vasil' v homílii. „Pokorný, lebo miloval, horlivý, lebo miloval a odvážny až po mučenícku smrť, lebo miloval. Bez lásky týmto čnostiam hrozí, že budú zle pochopené a stanú sa negatívnymi. Prosme teda o milosť, aby sme mohli dobre poznať samých seba, o milosť rásť ustavične v láske.“

Marko Durlák

V Rakúsku slávnosť beatifikácie mučeníka nacizmu Carla Lamperta

Dornbirn, 14. novembra (RV CZ, RV SK) - Vo farskom kostole sv. Martina v Dornbime (Rakúsko) blahorečili cez víkend mučeníka nacistického režimu Karola Lamperta (1894-1944). Ide o najvyššie postaveného rakúskeho kňaza, ktorý sa stal obeťou hnedej totality. Po anšluse Rakúska pôsobil ako generálny vikár tirolskej časti apoštolskej administratúry Innsbruck-Feldkirchen. Práve toto postavenie ho doviedlo k osudnému konfliktu so župným vedením. Carl Lampert vystupoval proti rasovej ideológii a protestoval proti vyvlastňovaniu kláštorov a seminárov. Po trojnásobnom zatknutí a uväznení bol internovaný v koncentračnom tábore Dachau. Zhruba po ročnom pobyte v Dachau ho vypovedali do župy Meklenbursko-Pomoransko. Tu mal pôsobiť ako duchovný správca v štetínskej nemocnici. Kvôli podozreniu z protištátnej činnosti však bol od začiatku sledovaný a neskôr obvinený zo špionáže spoločne s dvoma ďalšími katolíckymi kňazmi, Herbertom Simoleitom a Friedrichom Lorenzom. V súvislosti s ich prípadom gestapo zatklo a vypočúvalo viac než 40 ľudí. Všetci traja duchovní boli odsúdení na trest smrti a popravení 13. novembra 1944 v Halle nad Sálou.

Beatifikačnú liturgiu slávil prefekt Kongregácie pre blahorečenie a svätorečenie kardinál Angelo Amato. Nového blahoslaveného pripomenul v nedeľu na Námestí sv. Petra vo Vatikáne aj Benedikt XVI.: „V temných časoch národnosocialistického režimu dokázal mať ne-

ustále pred očami význam slov sv. Pavla: «Nepatríme noci ani tme» (1Sol 5,5).“ Svätý Otec ďalej citoval aj výrok blahoslaveného mučeníka, ktorý počas výsluchu – ktorý ho mohol priviesť na slobodu, ak by sa zriekol svojho presvedčenia – povedal: «Ja milujem moju Cirkev. Zostanem jej verný a taktiež kňazstvu. Rozhodne stojím na strane Krista a jeho Cirkvi.»“ **-ml-**

V pražskej Katedrále sv. Víta vyvrcholil Rok svätej Anežky

Praha, 12. novembra (RV CZ) – Slávnostnou svätou omšou v Katedrále sv. Víta, Václava a Vojtecha v Prahe vyvrcholil Rok svätej Anežky. Bohoslužbu pri príležitosti 800. výročia od jej narodenia a zároveň 22 rokov od jej svätorečenia slúžil pápežský legát kardinál Joachim Meisner, arcibiskup z Kolína nad Rýnom. „Slávime dnes svätú Anežku Českú, nemá to nič spoločného s nostalgiou, naopak skôr s prítomnosťou, v ktorej nás svätá Anežka s milosťou Božou chce a môže uschopňovať pre budúce časy,“ povedal v homílii kardinál Meisner.

V liturgickom sprievode boli spolu s hlavným celebrantom kardinálom Meisnerom českí a moravskí biskupi, nový apoštolský nuncius v Čechách Giuseppe Leanza, biskup Regensburgu Gerhard Ludwig Müller a množstvo kňazov z celej krajiny. Svätý Otec Benedikt XVI. vybral kardinála Meisnera ako svojho zvláštneho vyslanca na oslavách 800. výročia narodenia svätej Anežky tiež preto, že vie o jeho vzťahu k cirkvi k českej krajine. Kardinál Meisner sa pred 22 rokmi svätorečení Anežky Českej v Bazilike sv. Petra v Ríme zúčastnil a ako sám povedal „nikdy na tento deň nezabudne.“ **-ml-**

Vo Francúzsku praktizuje vieru viac moslimov než katolíkov

Paríž, 16. novembra (RV CZ) – Vo Francúzsku praktizuje svoju vieru viac moslimov než katolíkov. Moslimovia sú tiež viac viditeľnejší a prenikavejší. Vyplýva to z výsledkov prieskumu, ktorý urobil Francúzsky inštitút pre verejnú mienku. Ako uviedol predseda Islamskej rady vo Francúzsku Mohammed Moussaoui, moslimovia v súčasnosti budujú vo Francúzsku okolo sto mešít. Oproti tomu katolíci v posledných desiatich rokoch odovzdali do užívania sotva dvadsať nových kostolov. Mnoho opustených katolíckych kostolov naopak prechádza do vlastníctva moslimov. V tejto dobe sa rozhoduje o osude 60 bývalých kresťanských miest kultu. Ale to nám nebude stačiť, zdôrazňuje Moussaoui. Podľa hlavného imáma Paríža Dalila Boubakeura potrebujú dnes vo Francúzsku najmenej štyritisíc nových mešít. **-job-**

V Gréckokatolíckej cirkvi na Ukrajine vznikajú tri nové provincie

Ukrajina, 15. novembra (TK KBS) – Na území Ukrajiny sa vytvoria tri nové provincie. 29. novembra 2011 v Ľvove, 13. decembra v Ivano-Frankivsku a 22. decembra v Ternopili sa bude konať slávnostná archijerejská liturgia, počas ktorej sa prečítajú ustanovujúce dekréty nových provincií Ľvov, Ivano-Frankivsk a Ternopil'-Zboryv.

Ustanovenie troch nových metropolii je rozhodnutím Synody biskupov UGKC. Metropolia Ľvov na čele s metropolitom Igorom Vozňjakom, CSsR, bude pozostávať z Ľvovskej archieparchie, Stryjskej, Sambirsko-Drohobyčskej a Sokal'sko-Žovkvskej eparchie. Metropolia Ivano-Frankivsk bude zahŕňať eparchie Ivano-Frankivsk a Kolomyja-Černivcy. Metropolitom bude vladyka Volodimir Vijtyšyn. Vladyka Vasil' Semeniuk bude viesť metropoliu Ternopil'-Zboryv pozostávajúcej z eparchie Ternopil-Zboryv a Bučackej eparchie..

Podľa slov Jeho Blaženosti Svjatoslava, vyššieho arcibiskupa, ustanovenie nových metropolii je veľmi dôležitý krok v prirodzenom vývoji cirkvi k patriarchátu. V súčasnej dobe na Ukrajine existuje jediná Metropolia Kyjev-Halič (Vyššie arcibiskupstvo) so sídlom v Kyjeve. „Táto štruktúra, poznamenal najvyšší predstaviteľ UGKC, odráža stav cirkvi, ktorú sme mali v čase Kyjevskej Rusi. Jediný metropolita bol de facto hlava miestnej cirkvi a mal právomoci na celom území. Je zrejmé, že za viac ako tisíc rokov sa naša Cirkev vyvíjala, a to najmä na Ukrajine. Preto dnes tento prirodzený stav cirkvi potrebuje zdokonalenie, aby bolo možné poskytnúť zodpovedajúcu pastoračnú starostlivosť o veriach. Rozhodnutím Synody biskupov UGKC a požehnaním Apoštolskej stolice sme vytvorili tri nové metropolie.“

Po vzniku nových provincií v UGKC bude sedem metropolii. Okrem troch novovytvorených, doterajšia metropolia Kyjev-Halič v materskej krajine na Ukrajine. Skladá sa z archieparchie Kyjev a troch exarchátov: Doneck-Charkov, Odesa - Krym a Luck. K Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi patrí aj metropolia Przemysl-Varšava v Poľsku, Metropolia Filadelfia v USA a Metropolia Winnipeg v Kanade. **Vladimír Teodor Miroššay**

Konferencia o dialógu medzi katolíckymi a pravoslávnyimi v Minsku

Bielorusko, 14. novembra (RV) – Od 13. do 15. novembra prebieha v bieloruskom Minsku medzinárodná konferencia o rozvoji dialógu medzi katolíckymi a pravoslávnyimi. Medzi účastníkmi nechýba

ani kardinál Kurt Koch, predseda Pápežskej rady na podporu jednoty kresťanov, metropolita Tadeusz Kondrusiewicz, arcibiskup Minsko – Mahil'ovskej arcidiecezy, viacerí reprezentanti Katolíckej cirkvi, Pravoslávnych cirkví a protestantov z Východnej i Západnej Európy. Účastníci stretnutia sa venujú témam ako napríklad požiadavky súčasného sveta a odpovede Cirkvi, globálna ekonomická kríza a kríza viery, kresťanské hodnoty a moderný právny systém či interakcia Cirkvi so spoločenskými komunikačnými prostriedkami.

Kardinál Koch sa v Minsku stretol aj s bieloruským prezidentom Alexandrom Lukašenkom. Prezident počas stretnutia vyjadril vďaka Katolíckej cirkvi za podporu, ktorú prejavuje voči Bielorusku na medzinárodnej scéne a zdôraznil, že konfliktná situácia medzi európskymi štátmi a Bieloruskom nie je normálna a vyzval aj Katolícku cirkev k aktívnejšej úlohe pri upokojení situácie. **-r-**

Portugalskí biskupi vydali list o rešpektovaní pravdy

Portugalsko, 17. novembra (RV) - Portugalskí biskupi na záver plenárneho zasadania Biskupskej konferencie, ktorá sa v uplynulých dňoch konala vo Fatime, vydali pastoračný list. Upozorňuje v ňom, že „je nevyhnutné znovunastolenie a rešpektovanie pravdy, ktorá je základnou podmienkou spravodlivosti a pokoja“. Tvrdia tiež, že národná a medzinárodná politika sa nemôže obmedzovať iba na tajomné hry v ekonomickej oblasti, ktoré majú za následok, že existujú „ľudia bez tváre“. „Ak existujú daňové raje“ – dodávajú biskupi – „znamená to, že niekde sa musí nachádzať peklo chudoby a nespravodlivosti. Toto nesmie existovať.“ Text ďalej podčiarkuje, že samotné politické sily sú v súčasnej dobe v podriadenosti voči diktatúre kapitálu, ktorý svojimi neviditeľnými machináciami potláčajú slobodu voľby a zasahuje negatívnym spôsobom najmä tých, ktorí sú najzraniteľnejší. „Je dôležité stáť blízko a byť solidárni s osobami, ktoré trpia, pretože nádej sa nemôže obmedzovať iba na slová, ale musí sa konkretizovať v každodenných činoch katolíckych inštitúcií“.

Biskupi zdôrazňujú, že list nie je obvinením nejakej konkrétnej osoby alebo organizácie. Je obvinením „tajnej hry moci, predovšetkým tej ekonomickej, a osôb, ktoré sú bez tváre a sú zodpovedné za ekonomickú diktatúru, ktorá všetkých núti prispôbiť sa jej.“ Na záver uvádzajú, že „je naliehavé znovuoobjaviť pravú a konkrétnu hodnotu kresťanskej lásky, prostredníctvom série návrhov a okamžitých opatrení“. **-js-**

V Tibete objavili unikátne preklady Písma a Históriu Panny Márie

Čína, 15. novembra (RV/Fides) – V jedinej Tibetskej farnosti Mang Kang sa v týchto dňoch podaril unikátny nález. Nepoškodený preklad 45 dielov Svätého Písma a 489 dokumentov o Panne Márii v tibetskom jazyku. Diely Svätého Písma boli preložené a publikované v roku 1931. História Panny Márie je z roku 1932. Podľa odborníkov sa jedná o jediné texty v tibetskom jazyku, ktoré sa zachovali v neporušenom stave. Podľa historických záznamov, prvým katolíckym kňazom na území Tibetu bol v roku 1328 blahoslavený Odorico Mattiuzzi. V Tibete je dnes jedna farnosť s domorodým kňazom, dve rehoľné sestry a dve novicky spolu so 750 laickými veriacimi.

-js-

Mladí Vietnamci podľa vicerektora seminára objavujú Krista

Vietnam, 15. novembra (RV/Fides) - Mnoho mladých Vietnamcov objavuje vo viere v Krista nádej svojho života, uvádza vicerektor vyššieho seminára v Hočimínovom meste Joseph Do Manh Hung. Vo Vietname, ktorý má 80 miliónov obyvateľov, je sedem miliónov katolíkov. V 26 katolíckych diecézach je sedem veľkých seminárov, v ktorých sa na kňazstvo pripravuje viac ako 1500 seminaristov. Podľa vicerektora je situácia Cirkvi vo Vietname náročná, čo sa týka evanjelizácie, pretože komunistická vláda nedovoľuje veľa možností. Napriek tomu v krajine pôsobí viac ako 80-tisíc laických katechéto, ktorí evanjelizujú po rodinách a prostredníctvom rozličných mimoškolských aktivít.

-js-

V Indii zavraždili neznámi páchatelia rehoľnú sestru

India, 18. novembra (RV CZ) – V diecéze Dumka vo východoindickom štáte Džhárkhand sa konal pohreb rehoľnej sestry Valshy Johnovej, ktorú neznámi páchatelia zabil 15. novembra. Tridsaťpäťročná sestra pochádza z juhoindického štátu Kerala, ktorá je kolískou mnohých duchovných povolání a patrila do Kongregácie Dcéry lásky sv. Jany Antidy Thouretovej.

Misionárka žila sama a viac než dvadsať rokov sa venovala pastoračii kmeňov Santhal. Zdieľala s domorodcami ich život a chudobu, zasadzovala sa o ich práva a vystupovala proti konfiškácii ich území s banskými

spoločnosťami na čele s kolosom Panem Limited. Práve toto úsilie ju zrejme stálo život.

Sestra sa v minulosti opakovane stala obeťou vyhrážok, o ktorých informovala správne úrady. Ako uvádza Rada indických kresťanov, kompetentné orgány, v ktorých prevažujú zástupcovia nacionalistických hinduistických strán, jej žiadosť o ochranu ignorovali. Pohrebu sestry sa v dumskej katedrále zúčastnilo sedem stoviek veriacich.

Hlavný celebrant Varkey Chenna zdôraznil, že rehoľníčka položila život za Krista ako jeho pravá učeníčka. Vyzýva každého z nás k radikálnemu nasledovaniu Ježiša, pripomenul indický jezuita. Hovorca tamojšej biskupskej konferencie uviedol, že Cirkev bude od štátu Džhárkhand požadovať dôkladné vyšetrenie tragédie. -jag-

Kazachstanská vláda dala zatvoriť všetky kultové miesta vo väzniciach

Kazachstan, 12. Novembra (RV/AsiaNews) – Kazachstanská vláda dala zatvoriť všetky mešity, kostoly a kultové miesta vo všetkých väzniciach. Zdôvodnila to novým novým zákonom, ktorý zakazuje akúkoľvek náboženskú aktivitu vo verejných zariadeniach. Zákon prijala 13. októbra z dôvodu boja proti islamskému extrémizmu.

V najbližšej dobe bude zatvorených 163 takýchto kultových miest nachádzajúcich sa vo väzniciach. Približne 100 patrí moslimskej komunite, ostatné Kazašskej ortodoxnej cirkvi.

-ml-

Moslimovia, kresťania, budhisti spoločne proti diskriminácii

Nepál, 17. novembra (RV) – Najvyšší moslimskí predstavitelia Nepálu požiadali kresťanov a budhistov, aby spoločne pracovali na odstránení diskriminácie menšín zo strany štátu. Vláda a autority tejto krajiny vedú tichú diskriminačnú politiku proti menšinovým náboženstvám, keď tolerujú prejavy násillia hinduistických extrémistických skupín voči príslušníkom iných náboženstiev.

Nazrul Hussein, prezident Nepálskej islamskej federácie, podčiarkuje nevyhnutnosť vzájomnej solidárnosti medzi menšinami na obranu vlastných práv. Väčšina hinduistických predstaviteľov v Nepále sa pozitívnym spôsobom stavia na stranu menšín. Problémom sú extrémistické skupiny, ktorých prvoradým záujmom sú ekonomické a politické ciele.

-js-

V Martine oslávili svojho patróna s nitrianskym biskupom Judákom

Martin, 13. novembra (TK KBS) – Dni mesta Martin vyvrcholili 13. novembra 2011 slávnostnou hodovou sv. omšou v Kostole sv. Martina v Martine, ktorú celebrouval nitriansky biskup Mons. Viliam Judák spolu s miestnymi a pozvanými kňazmi. V úvode otca biskupa privítal martinský dekan Róbert Krajčík. Zároveň privítal aj primátora mesta Martin Andreja Hrnčiara s manželkou.

Biskup Viliam Judák v príhovore priblížil biskupa Martina ako svätca, ktorý je nám blízky tým, že žil v dobe, podobnej tej našej. Sv. Martin poukazoval na to, že Cirkev nemôže byť panujúca ale slúžiaca. Ako vojak sa Martin podelil s polovicou plášťa so žobrákom, v ktorom spoznal Krista a neskôr ako biskup sa celý daroval do služby Ježiša Krista. Svojou dobrotou a láskavosťou je sv. Martin sympatickým a obľúbeným svätcom aj v dnešnej dobe a na jeho príhovor máme možnosť prosiť, aby tento svet bol lepší, krajší a ľudskejší. (Celý príhovor si je možné vypočuť na :: tomto mieste::)

Slávnostnú sv. omšu spevom sprevádzal chrámový spevokol sv. Jána Krstiteľa z Vrútok. **Pavol Pečko**
foto Zdeno Dendis

V Bratislave slávil Svätomartinské trojdnie

Bratislava, 13. novembra (TK KBS) – Svätomartinské trojdnie slávil druhý novembrový víkend v Bratislave. V Katedrále sv. Martina boli pri tejto príležitosti tri sväté omše venované odkazu sv. Martina, ktorý je zároveň patrónom Bratislavskej arcidiecézy. Témou trojdnia bola Svätý Martin – posol uzdravujúcej lásky. V tomto roku sa spo-

mienka zamerala na pomoc chorým. Na tému utrpenie v chorobe ako podiel na utrpení Ježiša Krista sa veriacim prihovoral senecký farár Juraj Vittek. O utrpení v chorobe ako šanci pre milosrdného samaritána zas hovoril farár v Podunajských Biskupiciach Jozef Vadkerty. Poslednej téme – o utrpení v chorobe ako volanie po uzdravujúcej láske – sa venoval bratislavský arcibiskup a metropolita Mons. Stanislav Zvolenský.

Arcibiskup Zvolenský vyzval, aby sa ku chorým pristupovalo s láskou: „Posilňuje to nádej, že cez chorobu všetci sme spojení s Ježišom Kristom.“

Na svätej omši bol prítomný aj bratislavský primátor Milan Ftáčnik, ktorý svätého Martina považuje za symbol mesta.

„Je to veľmi blízky vzťah medzi tým duchovným a spoločenským rozmerom, chcem pokračovať v tej tradícii pre rozvoj mesta, ale aj pre duchovné zdravie jej obyvateľov,“ povedal primátor.

Súčasťou bohoslužieb v arcidiecéze v rámci slávenia sviatku sv. Martina bola aj svätomartinská zbierka. Výťažok tohtoročnej bude smerovať do Detskej fakultnej nemocnice v Bratislave, ktorá za vyzbieraný príspevok zakúpi lekárske prístroje. V rámci svätomartinských osláv sa opäť konali aj lampiónové sprievody pre deti, požehnanie vína a ďalšie podujatia.

-ml-

V Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule slávil odpustovú slávnosť

Spišská Kapitula, 13. novembra (TK KBS) – V Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule sa dnes konala odpustová slávnosť pri príležitosti sviatku hlavného patróna katedrály a celej Spišskej diecézy sv. Martina. Slávnostnú pontifikálnu svätú omšu celebrouval spišský diecézny biskup Mons. Štefan Sečka spolu s emeritným biskupom Mons. Františkom Tondrom a ďalšími kňazmi.

Biskup Sečka vo svojej homílii vyzdvihol otvorené srdce sv. Martina pre chudobných. „Kresťanská láska k blížnemu je zahrnutá v láske k Ježišovi Kristovi a naopak. Neľutujeme sa, že sme nemohli pomôcť Ježišovi pri piatom a šiestom zastavení krížovej cesty, pretože to môžeme spraviť teraz.“ V príhovore ďalej zdôraznil, že pre kresťana nie je dôležité konať len skutky telesného, ale aj duchovného milosrdenstva, čomu ma predchádzať aj modlitba. V závere spišský biskup vyzval veriacich: „Musíme prejsť z duchovnej pasivity do duchovnej aktivity. Prosíme sv. Martina nie len o múdrosť, ale aj o vytrvalosť v konaní skutkov milosrdenstva v každodennom živote,“ uviedol biskup Sečka.

Lukáš Stolárik

Bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského oslavuje 75. výročie

Bratislava, 14. novembra (TK KBS) – Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského (UK) v Bratislave oslavuje 75. výročie od svojho vzniku. Slávnosť začala slávnostnou svätou omšou v Katedrále sv. Martina, ktorú celebroidal bratislavský arcibiskup a metropolita Mons. Stanislav Zvolenský. Spolu s ním ju slávil ďalší biskup a kňazi. Nechýbal dekan fakulty Mons. Marián Šuráb a rektor UK Karol Mičieta, ako aj množstvo súčasných i bývalých pedagógov a študentov fakulty.

Arcibiskup Zvolenský v homílii okrem iného zdôvodnil, prečo patrí teologická fakulta na svetskú univerzitu. „Chcel by som poďakovať za to, že v našej vlasti môže byť Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta súčasťou svetskej univerzity, lebo je znakom toho, že sa ráta aj s možnosťou poznania nielen ľudským rozumom, ale aj ľudskou vierou. Že aj poznanie, ktoré vychádza z rozumu a viery je poznaním, ktoré je užitočné pre ľudskú spoločnosť,“ uviedol arcibiskup Zvolenský. V závere príhovoru jej zaželal, aby bola užitočnou súčasťou univerzity.

Slávnosť pokračovala požehnaním nových priestorov fakultnej knižnice fakulty na Kapitulskej ulici. „Stará knižnica bola už v zlom technickom stave, tak nám Veľký kancelár fakulty ponúkol nové priestory,“ vysvetlil TK KBS dekan fakulty Marián Šuráb. Priestory medzi zástupcami z náboženského i akademického života požehnal arcibiskup Zvolenský. Dekan Šuráb mu poďakoval za požehnanie, ale aj za to, že arcidiecéza poskytla na rekonštrukciu, ktorá stála približne 75-tisíc eur. Knižnica obsahuje okolo 60-tisíc kníh, je prístupná študentom fakulty i verejnosti.

Program prvého dňa osláv ukončilo slávnostné zasadnutie Vedeckej rady fakulty. Dekan Marián Šuráb v úvodnom príhovore pripomenul jej historické okamihy od vzniku až po súčasnosť. Dnešná situácia je podľa neho pre fakultu veľkou výzvou. „mala by a musí razantnejšie vstúpiť do sveta, v ktorom sa opäť hovorí o význame etiky, morálky, kritéria, zodpovednosti.“ V príhovore poďakoval za podporu zo strany vedenia UK, ako aj jej rektorovi Karolovi Mičietovi, ktorý dekana za jeho akademickú prácu, šírenie dobrého mena i v zahraničí ocenil zlatou medailou UK.

Na zasadnutí sa prítomným prihovorel aj arcibiskup Zvolenský. Pedagógom, študentom i pracovníkom fakulty zaželal, aby cez štúdium a poznanie rástli v láske k Bohu. Pozornosť tiež upriamil na slová, ktoré povedal počas homílie na slávnostnej svätej omši o poznaní, ktoré vychádza nielen z rozumu, ale aj z viery. Dekanovi Šurábovi zároveň po príhovore odovzdal pri príležitosti výročia fakul-

ty faksimile o jej zriadení. Účastníkov v pozdravil i rektor UK Karol Mičieta. Fakulte poprial, aby bola „symbolickým mostom, ktorý spája morálne a duchovné hodnoty“.

Na slávnosti potom predstavili dve nové publikácie. Historička Emília Hrabovec uviedla knihu „60 rokov v živote katolíckej bohosloveckej fakulty v Bratislave“, ktorú spracovala s kolektívom autorov. Druhá kniha má názov „75 rokov Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty v Bratislave“. Zostavili ju Emília Hrabovec a Jozef Hal'ko, ktorý ju predstavil na zasadnutí. Publikácia sa podľa neho venuje dejinám budovy fakulty, genéze katolíckej bohosloveckej fakulty a chronológii udalostí na nej a teologických inštitúciách. Sú v nej aj všetci dekan i biskupi - študenti a absolventi.

Po pozdravoch a predstavení kníh predstúpil pred zhromaždených generálny vikár Bratislavskej arcidiecézy Mons. Ján Formánek. V odpovediach na otázky sprostredkoval zúčastneným svoje skúsenosti z jeho štúdií na fakulte. Zároveň reagoval aj na otázky, čo bolo v 50. rokoch minulého storočia ťažké v rámci štúdia na fakulte, ako zvládal zasahovanie štátnej moci do jej fungovania, ako aj čo by odporúčal dnešným teológom a kňazom. „Vernosť na prvé miesto a samozrejme byť otvorení pre vedu a pre osobné posväcovanie,“ odporučil vikár Formánek.

Slávnosť vyvrcholila odovzďaním vyše štyroch desiatok pamätných listov. „Ako dekan fakulty som sa rozhodol oceniť pamätným listom pána rektora, veľkého kancelára, otcov biskupov, pedagogických a nepedagogických zamestnancov,“ uviedol v príhovore dekan Šuráb. Dodal, že tým chce vyjadriť veľkú vďačnosť za to, že aj vďaka týmto ľuďom mohla fakulta začať písať po Nežnej revolúcii svoje nové dejiny. Medzi ocenenými sú aj napríklad aj rehoľné sestry z Kongregácie sestier premonštrátok, Kongregácie sestier Božieho Vykupiteľa a Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Slávnostné zasadnutie sprevádzali spevy bohoslovcov Schola Cantorum z kňazského seminára.

Oslavy 75. výročia Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského (UK) v Bratislave pokračujú v utorok 14. novembra medzinárodnou konferenciou s názvom Katolícka teológia v dnešnom svete, na ktorej vystúpi 19 prednášateľov zo Slovenska, Poľska a ďalších krajín. Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave aktuálne vzdeláva 56 študentov v dennej a 120 v externej forme štúdia. Do prvého ročníka nastúpilo 14 nových prvákov. Od roku 1990 ju absolvovalo približne 1100 absolventov denného štúdia a okolo 3000 absolventov externého štúdia.

TK KBS, ml/ foto pz

V Trnave sa začala novéna, nesie podtitul Márii čas milosti

Trnava, 14. novembra (TK KBS)
– V nedeľu 13. novembra začala Trnavská novéna. Novéna, ktorá býva každoročne slávená od 13. do 21. novembra v Bazilike sv. Mikuláša v Trnave, je príležitosťou na duchovnú obnovu, ale aj pripomenutím si mimoriadnych historických udalostí slzenia obrazu

Trnavskej Panny Márie, ktoré siaha až do roku 1663. Tohtoročná Trnavská novéna nesie podtitul Máriin čas milosti.

V predvečer Trnavskej novény sa uskutočnila svätá omša s homíliou pre deti. Hlavným celebrantom bol trnavský arcibiskup Mons. Róbert Bezák, kazateľom bol trnavský dekan Marcel Kubinec. Priblížil Pannu Máriu ako mamu, ktorú Ježiš Kristus povýšil na kríži na mamu všetkých ľudí. Deťom porozprával i o udalostiach sprevádzajúcich zázračné slzenie Obrazu Panny Márie Trnavskej a následné zastavenie moru. Po svätej omši nasledoval lampiónový sprievod po Trnave.

Trnavská novéna oficiálne začala 13. novembra. Na svätej omši o 18.00, ktorú opäť celebroid trnavský arcibiskup, sa veriacim prihovoril Matej Kyška, farár v Červeníku. Vo svojej homílii sa obrátil na Pannu Máriu, ako na ženu, „ktorá neutiekla ako Eva. (...) Pokora a vernosť sú príčinou najväčšieho obdarovania a ty si bola najväčšmi obdarovaná. Božsky sa už viac nedalo dať človeku a človeka sa už viac nedalo prijať – to je plnosť milosti.“ Máriu nazval „živé áno“. Poukázal na zmenu vnímania času, ktorú priniesla Panna Mária svojim fiat: „Už nevnímame čas iba ako chronos, čas utekajúci, prinášajúci vrásky, Mária zmenila našu optiku, čas sa stal pre nás časom, ktorý sa učíme vnímať ako Kairos – čas milosti. Presah večnosti, čas ako dotyk Boha, možnosť stretnúť Ho tu a teraz v bežných veciach.“ Na záver poďakoval Márii, ktorá ho pozvala žiť s Kristom a v Kristovi.

Aj v ďalších dňoch počas novény sú pripravené zaujímavé prednášky približujúce viaceré aspekty Máriinho života a nášho vzťahu k nej. Kazatelia budú mať homílie vždy na hlavnej svätej omši o 18.00. Sväté omše o 18:00 hod budú zároveň naživo vysielané na ABUTV. Záznamy homílií budú po skončení novény v archíve na stránke tv.abu.sk. Trnavskú novénu slávnostne uzavrie v pondelok 21. novembra 2011 svätá omša celebroidaná

trnavským arcibiskupom Mons. Róbertom Bezákom, CSsR. Jeho homília nesie názov „Máriin čas milosti v Cirkvi a ja“. Táto svätá omša bude v priamom prenose vysielaná aj RTVS.

V roku 1663 bola na príhovor Panny Márie zachránená Trnava pred tureckými vojskami. Opäť na jej príhovor prestal 21. novembra 1710 v meste pustošiť mor. Preto sa od týchto udalostí slávi deväťdňová pobožnosť, ktorá nesie názov Trnavská novéna. Pri príležitosti 300. výročia zastavenia moru v Trnave bol 21. novembra 2010 otvorený Rok Panny Márie Trnavskej, ktorý bude ukončený 21. novembra pri skončení tohtoročnej novény.

Lucia Drábiková / foto Michal Hnat

V košickej katedrále si pripomenuli patrónku mesta sv. Alžbetu Uhorskú

Košice, 14. novembra (TK KBS) - V košickej katedrále si v nedeľu 13. novembra veriaci odpustovou slávnosťou pripomenuli patrónku mesta sv. Alžbetu Uhorskú. Táto svätica, ktorej sviatok je 17. novembra, je pre svoju charitatívnu činnosť považovaná za mimoriadne obľúbenú v Maďarsku či Durínsku, kam siaha jej kráľovský pôvod po Ondrejovi II.

Príbeh kňažnej Alžbety, ktorá sa pre svoju pomoc biednym a chudobným dostáva po smrti svojho manžela Ľudovíta do nemilosti svojich blízkych, je podľa slov košického pomocného biskupa Mons. Stanislava Stolárika aktuálnou výzvou a povzbudením aj pre dnešok. Hlavný celebrant slávnosti vo svojom príhovore poukázal na jej ochotu a silu pretvárať prostredie, v ktorom žila, rozvíjajúc svoje talenty. „Nepočítajme, lebo to sa nedá spočítať, koľko talentov nám Boh dal, ale odhaľujme v sebe každý jeden záchvev jeho prejavu, aby sme ho vložili do služby iným. Najmä v našich rodinách,“ dodal biskup Stolárik.

V závere biskup Stolárik poznamenal, že tento týždeň je týždňom Cirkvi pre mládež. Vychádzal zo slov bl. pápeža Jána Pavla II.,

„tak ako Cirkvi má čo povedať mládeži, aj mládež má čo povedať Cirkvi“. „Mládež nie je len tá, ktorá sa potuluje či opíja, mládež je aj tá, ktorá sa za seba modlí a spolu sa modlí,“ dodal na záver biskup Stolárik.

Touto eucharistickou slávnosťou sa v Košiciach už tradične začal Festival sakrálneho umenia, v ktorom jednotlivé podujatia majú svoju cieľovú skupinu návštevníkov. Je prehliadkou sakrálneho umenia v oblasti vokálneho umenia, hudby, umeleckého slova, výtvarného umenia, filmu a významnou mierou prispieva k rozvoju duchovnej kultúry. Potrvá do 27. novembra.

Jaroslav Fabian

Nitrianske biskupstvo a UKF bilancujú výsledky vzájomnej spolupráce

Nitra, 16. novembra (TK KBS) - Nitrianske biskupstvo a Univerzita Konštantína Filozofa (UKF) sú hrdí na vzájomnú dlhodobú spoluprácu. Tá sa najviac prejavuje v zriadení a v prevádzke Univerzitného pastoračného centra a v zabezpečovaní vzdelávania budúcich katechetov a misijných pracovníkov na Katedre náboženských štúdií. Výsledkom spolupráce je nielen pastoračia študentov, ale aj ich odborná príprava v akreditovaných študijných programoch. Biskupstvo má s univerzitou podpísanú zmluvnú spoluprácu už niekoľko rokov. Jej plnenie je prínosom pre obidve strany.

Nitriansky biskup Mons. Viliam Judák neskrýva spokojnosť: „Je tu veľmi dobrá spolupráca s našim biskupstvom, o čom svedčí aj živé pastoračné centrum a priestory, ktoré mu boli zo strany univerzity, ako novopostavené, ponúknuté a táto spolupráca pokračuje aj s Katedrou náboženských štúdií“. Spolupráca týchto dvoch inštitúcií, podľa slov biskupa Judáka, sa prejavuje aj v ďalších oblastiach: „Univerzita s biskupstvom - s Katolíckou cirkvou má veľmi dobrú spoluprácu v každej oblasti. Aj v oblasti kultúry, spoločenského života.“

Rektor Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre Libor Vozár vidí v spolupráci s Nitrianskym biskupstvom prínos predovšetkým pre študentov: „Ja som ocenil tých ľudí, ktorí boli pri tom, keď vznikla myšlienka pastoračného centra, ktorí prispeli či už finančne, alebo prispeli svojimi myšlienkami na to, aby sa tento krásny stánok vytvoril. Pre akúkoľvek, či už vzdelávaciu, alebo duchovnú činnosť je veľmi dôležité, v akých priestoroch a v akých materiálnych podmienkach sa tá činnosť uskutočňuje“, povedal rektor.

Spoluprácu Nitrianskeho biskupstva s UKF začal v 90. rokoch minulého storočia vtedajší diecézny biskup kardinál Ján Chryzostom Korec. A na týchto základoch sa buduje dodnes.

Miroslav Lyko

V Košickej arcidiecéze čítajú v kostoloch list arcibiskupa

Košice, 20. novembra (TK KBS) – V Košickej arcidiecéze dnes čítajú kňazi v kostoloch pastiersky list košického arcibiskupa a metropolitu Mons. Bernarda Bobera. V liste okrem iného oznámil, že v pondelok začne vo farnostiach arcidiecézy nověna k sv. Ondrejovi, apoštolovi. „V tejto duchovnej atmosfére počas slávnosti zakončujúcej Rok sv. Ondreja bude v košickej katedrále umiestnená relikvia sv. Ondreja, ktorú pre našu arcidiecézu daroval arcibiskup z Amalfi, keď sme tam boli na púti. Pozýv-

vam zástupcov z jednotlivých farností tak na samotnú slávnosť prinesenia relikvie ako aj následne na niektorú z bohoslužieb k úcte sv. Ondreja, ktoré budú až do jeho sviatku,“ píše v liste arcibiskup Bober. **-ml-**

Biskup Hirka jubiluje

Prešov, 16. novembra (TK KBS) - Prešovský emeritný biskup Mons. Ján Hirka si 16. novembra pripomína 88. výročie od svojho narodenia. Pri tejto príležitosti ho v predvečer narodením (15. novembra) navštívil prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak spolu s pražským emeritným pomocným biskupom Jánom Eugenom Kočišom a protosynkelom prešovskej archieparchie Michalom Onderkom. Počas dnešného dňa ho navštívil aj košický eparcha Milan Chatur so svojim protosynkelom o. Vladimírom Tomkom.

Biskupi so sprievodom si okrem gratulácií k narodeninám spomenuli aj na mnohé udalosti zo života Gréckokatolíckej cirkvi, s ktorým je aj osobný život otca biskupa Jána Hirku tak bytostne spätý. Zároveň ho poinformovali o aktivitách, úspechoch i duchovnom živote im zvereného Božieho ľudu a otec biskup im udelil svoje apoštolské požehnanie.

Andrej Rusnák

V Ružomberku vyvrcholilo stretnutie vysokoškolákov Akadem

Ružomberok, 14. novembra (TK KBS) – Slávnostnou svätou omšou vyvrcholilo 13. novembra celoslovenské stretnutie akademickej kresťanskej mládeže s názvom Akadem. Bohoslužbu v Ružomberku pri tejto príležitosti celebrolal žilinský biskup Mons. Tomáš Galis. V úvode príhovoru si zaspomínal na prvý Akadem na Starých Horách, kde vtedajší otec biskup Rudolf Baláž povzbudzoval univerzitných študentov, aby sa stretávali pravidelne. Ďalej rozvinul hlavnú myšlienku tohtoročného stretnutia Prišli sme viere na koreň. „Prísť viere na koreň je dôležité, aby sme mohli kresťansky rásť,“ povedal biskup Galis, ktorý mladých tiež povzbudil k tomu, aby sa nebáli žiť ako kresťania a tak svedčiť o Bohu.

Na Akademe sa tento rok zúčastnilo vyše 520 ľudí z dvanástich univerzitných miest. V sobotu medzi nich prišiel Andrej Darro z Diecézneho centra mládeže Maják. Na pravé poludnie sa zišli na svätej omši, ktorú celebrolal správca univerzitného pastoračného centra v Ružomberku Jozef Žvanda. V homílii sa mladým prihovoril rektor Katolíckej univerzity Tadeusz Zasepa. Sobotný program skončil workshopmi, adoráciou a chválami pod vedením Rieky života. **Pavol Hudák**

V Košiciach otvorili prvý kláštor bratov augustiánov na Slovensku

Košice, 14. novembra (TK KBS) - V Košiciach otvorili cez víkend prvý kláštor bratov augustiánov na Slovensku. Nová história rehole sa začala písať 13. novembra, keď kláštor otvorili pápežský sacristián z Ríma P. Pavol Benedikt, OSA a provinciál talianskej augustiniánskej provincie P. Gianfranco Casagrande, OSA.

Deň pred slávnostným otvorením požehnal kláštor košický arcibiskup a metropolita Mons. Bernard Bober, ktorý zároveň s bratmi augustiniánmi slávil slávnostné vešpery.

Monika Tóthová

Do spišského seminára zavítal svetoznámy expert na sakrálnu umenie

Spišská Kapitula, 13. novembra (TK KBS) – Na Spišskú Kapitulú zavítal svetoznámy expert na sakrálnu umenie Heinrich Pfeiffer, SJ, ktorý je profesorom sakrálneho umenia na Pápežskej Gregoriánskej univerzite. Profesor Heinrich Pfeiffer, ktorý vyučuje už od roku 1971, bohoslovcom priblížil obraz Kristovej tváre z Manoppello, ktorý osobne skúmal a ktorý sa zhoduje s tvárou nachádzajúcou sa na Turínskom plátne. Predstavil aj niektoré najstaršie vyobrazenia Matky Božej a ich súvis so sv. Lukášom.

Lukáš Stolárík

Vo Vrbovom sa uskutočnilo jubilejné XV. Gorazdovo umelecké Vrbové

Vrbové, 16. novembra (TK KBS) – Od 12. do 13. novembra sa vo Vrbovom uskutočnil jubilejný Celoslovenský festival kresťanského umenia, vzdelávania a výchovy – XV. Gorazdovo umelecké Vrbové.

Prologom tejto významnej aktivity svätogorazdovskej tradície na Slovensku bolo kolokvium na tému Gorazd, chrám, tradícia (sobota).

Beňovského kúria bola aj miestom vernisáže dvoch výstav „XVI. Gorazdovo výtvarné Námestovo“ a „Ikona – okno do neba“. Vyvrcholením festivalu v nedeľu bola slávnostná svätá omša v Chráme sv. Gorazda, ktorej predsedal Mons. František Rábek, biskup-ordinár, predsed Rady KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru. V homílii okrem iného povedal, že v rámci príprav na jubilejný rok 1150. výročia príchodu Solúnskych bratov na naše územie „pripravujeme film, ktorý by priblížil tieto udalosti...“

Miroslav Holečko

V Prešove zneli spevy na festivale duchovných piesní byzantského obradu

Prešov, 15. novembra (TK KBS) - Gréckokatolícky Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa v Prešove sa stal od 11. do 13. novembra miestom, kde sa už po dvadsiatykrát stretli tí, ktorých svojou krásou oslovili byzantské duchovné spevy.

Jubilejného dvadsiateho ročníka sa zúčastnilo štrnásť speváckych zborov zo Slovenska. Celkovo vystúpilo viac ako štyristo účinkujúcich. Zazneli zborové skladby mnohých známych (napr. Bortňanskij, Čajkovskij, Verbickij, Mokranjac, Česnokov, Ladižinský a ďalší), ale aj anonymných autorov.

Okrem prezentácie zbory prekvapili aj spoločným spevom v skupinách troch alebo štyroch zborov.

Valéria Hricová

V Smolníckej Hute otvorili Pastoračné centrum blahoslaveného Jána Pavla II.

Smolnícka Huta, 14. novembra (TK KBS) – V Smolníckej Hute, ktorá patrí do Rožňavskej diecézy, otvorili v sobotu 12. novembra Pastoračné centrum blahoslaveného Jána Pavla II. Požehnal ho Martin Mojžiš. Program sprevádzal piesňami Jaroslav Dvorský.

Jozef Spišák

V Cíferi spomínali na zásah režimu proti ženským reholiam

Cífer, 18. novembra (TK KBS) – V predvečer Dňa boja za slobodu a demokraciu, 16. novembra, premietli vo veľkej sále domu kultúry v Cíferi film Pilátova amnestia o Akcii Rehoľníčky. Po jeho skončení sa so svojimi svedectvami o vyvezení z kláštorov a nemocníc, prenasledovaní, šikanovaní a nútených prácach v poľnohospodárstve a v textilných továrňach podelili rehoľné sestry.

Peter Sandtner

Od kresťanskej lásky k profesionálnej pomoci na konferencii v Trnave

Trnava, 16. novembra (TK KBS) – Na pôde Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave sa v spolupráci s Trnavskou arcidiecézou uskutočnila 10. a 11. novembra medzinárodná vedecká konferencia s názvom Od kresťanskej lásky k profesionálnej pomoci. Bola to prvá konferencia z trojročia 2011 – 2013 ako príspevok k nastávajúcemu 1150 výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu.

Lucia Drábiková

Karmelitáni navštívili Katolícku univerzitu v Ružomberku

Ružomberok, 18. novembra (TK KBS) – Od 14. do 15. novembra privítala Katolícka univerzita v Ružomberku (KU) mužskú rehoľu Bosých Karmelitánov zo Starých Hôr a Banskej Bystrice. Cieľom ich pobytu bola prezentácia karmelitánskej spirituality a slávenie svätých omší, adorácie, stretnutí a diskusií s členmi univerzitného spoločenstva v Ružomberku. Deviaty študent počas týchto dní z rúk pátrov karmelitánov prijal Škapuliar. Stretnutie s karmelitánmi vyvrcholilo v utorok večer diskusiou na vysokoškolských internátoch a následnou svätou omšou.

Jozef Žvanda